26րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7068 8 ԱՊՐԻԼ 1909 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 30 ՐԷՊ ԻՒԼ ԷՒՎԷԼ 1327 1909 26me année N. 7068

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

Բաժանորդագրութեան Պայմանները
Կ. Պոլսոյ համար տարեկան 80 Ղ.ռ.
» » վեցամսեայ 45 »
Գաւառներու համար տարեկան 108 »
» » վեցամսեայ 60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 25 Ֆր.
» » վեցամսեայ 80 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կացութիւնը մէկ բառով միայն կարելի է որակել — տարօրինակ։ Հրապարակին վրայ զրոյցները կը վխտան, իրարմէ աւելի արտառոց, մտացածին ու հակասական։ Պոլսոյ մտայնութիւնը ապահովապէս կորսուած է իր հաւասարակշռութիւնը։ Ամէն գլխէ մէկ մէկ ձայն կ՚ելլայ։ Կուսակցութիւնները, կացութեան այս անստուգութեան առջեւ, չեն գիտեր ի՛նչ մտածել, ի՛նչ ընել։

Կայսրութեան չորս կողմերէն ընդհանուր յառնումի մը աղմուկն է որ կը լսուի։ Բռնապետութեան հաւանական վերադարձին բոթը ամենուրեք իր ելեքտրական ազդեցութիւնն ըրաւ։ Ամբողջ Ռումէլին իր բոլոր ազգութիւններովը շարժման մէջ է. ոչ ցեղի խտիր կայ, ոչ կրօնքի, ոչ քաղաքական դաւանանքի, ոչ ազգայնական ո և է ուղղութեան։ Բոլոր ճգտումները միայն մէ՛կ հասանքի մը կը վազեն հոն այս վայրկենիս, վանել, ի՛նչ գնով կ՚ուզէ ըլլայ, Օսմ. Սահմանադրութեան սպառնացող վտանգը։ Եւ Ռումէլին կը շարժի դէպի Կ. Պոլիս։ Մակեդոնական պատսպարութեան նախկին հերոսները, մանաւանդ Սանտանսքի, կը վազեն յափշտակիչին ձեռքէն խլելու Թանկագին աւարը, որ հարիւր հազարաւոր մարդկային մարմիններու ողջակիզման գնովը ձեռք բերուեցաւ։

Միւս կողմէ, Անատոլուն կը խլրտայ իր կարգին. Դ. զօրաբանակը կը շարժի. Հայ և Թուրք անճապարանօք կը գրկեն զէնքերնին և ճամբայ կ՚ելլան դէպի Պոլիս. օգնութեան կանչ մը, վառօդի տառղանի պէս, կը տարածուի ամէն կողմ. հասէ՛ք Սահմանադրութիւնը փրկելու։ Պահ մը, մէկ կողմ կը դրուին բոլոր կուսակցական, անձնական հակառակութիւնները. կը մոռցուին երեկուան անմարելի ոխերը ու կիրքերը, և զգացումի աքանչելի համերաշխութեամբ մը օսմ. Հայրենիքին բոլոր զաւակները կը շտապեն խորտակելու մեծ վտանգը որ կը սպառնայ Օսմ. Սահմանադրութեան։

Պոլիսը՝ հարաւային արեւմուտքէն դէպի հիւսիսային արեւելք, պայտի ձեւով, կը շրջըրրուի մակեդոնական բանակին յառաջապահներէն, որոնց ջոկատները արդէն իսկ արշաւած են Պեհաախանէի սարաւանդները և կը յառաջանան Ճէնտէրէի կիրճէն. այս րոպէիս պաշարման շղթան գրեթէ լրացած է, իր մէջ պարփակելով ամբողջ Սթանպուլը, Բերան իր արուարձաններով, Պէշիկթաշը, իր բռնապետութեան որջովը։ Ու երբոր ամէն բան վերջանայ, երբոր գայլը բռնուի ինչպէս գառագեղի մը երկաթէ վանդակին մէջ, բանակը իր կամքը պիտի յայտնէ։

Այդ կամքի՛ն է ահա որ կը սպասուի։

Եւ ամբողջ ներկայ տագնապոտ կացութեան լուծումը այդ կամքին արտայայտութենէն ու իմաստէն կախում ունի։ Օսմ. Սահմանադրութեան ճակատագիրը սա քանի մը օրերուն մէջ պիտի վճռուի, երբոր Ռումէլին և Անատոլուն իրենց զինուորական ուժերը Թափեն Պոլսոյ պարիսպներուն տակ և ա՛լ հրամայեն։ Կը մաղթենք մեր բոլոր սրտովը որ արձակուելիք հրամանը այն ըլլայ որ բաղձանքն է ամէն սահմանադրական և ազատական Օսմանցիի, որ բաղձանքն է նաեւ համօրէն աշխարհի. այն է վերջնական սատակումը բռնապետութեան խորհրդանշանին ու անվերադառնալի հաստատումը ազատութեան։

Եւ ո՛րքան ակնապիշ էին բոլոր անոնք որ չատ լաւ կը ճանչնային անարգել բռնաւորը, որ տեղի տուած էր մի միայն հրացաններու փողին սպառնալիքին տակ և որ անշուշտ յոյսը դրած էր իր դիւային ճարտարամտութեանը, իր հնարքներուն և միջոցներուն անսպառ հանքին վրայ՝ լուծելու համար վրէժը իր հեղինակութիւնը ջախջախողներէն. ակնապիշ էինք, այո, ամէնս ալ, բոլոր այդ ճիւաղը ճանչցողները — և չճանչցող կա՞յ — ու գիտէինք թէ վայրկեանը պիտի գար ուր անիկա իր լախտը պիտի իջեցնէր Սահմանադրութեան գլխուն։ Եւ հարուածը տուաւ։ Ափսո՜ս, կէս ճամբան մնաց։ Չհասաւ իր նպատակին։ Ու չպիտի հասնի։

Այս րոպէին իսկ կը խօսէի Ֆրանսուհիի մը հետ, դեռ երէկ Պոլիս հասած, որ մինչեւ Այաթէֆանօս ճամբորդեր է մակեդոնական բանակի սպաներուն հետ, երկարօրէն տեսակցելով անոնց հետ և անոնց կարծիքը առնելով կացութեան մասին։ Սպաները յայտարարեր են թէ Պոլիս գալով իրենց նպատակը մէկ է, մէկ հատիկ, — վերջնականապէս խորտակել բռնապետութիւնը՝ անկէց հետք մը իսկ չձգելու պայմանով։

Արդ, վերջին ջղաձգութիւնն է որ կ՚ապրի Թուրքիան։

Օսմ. Սահմանադրութիւնը իր վերջին — երանի թէ — տագնապն է որ կ՚անցունէ։

Մեզ կը մնայ հնարաւոր պաղարիւնութեամբ, անխրկիւղութեամբ ու վստահութեամբ ներկայ դառնալ այս գերագոյն պայքարին որ կը մղուի բռնաւորին ու ազատութեան հերոսներուն միջեւ։ Աշխարհի տարեգրութիւններուն մէջ քիչ դէպք կայ որ այսքան հետաքրքրաշարժ բայց միեւնոյն ժամանակ այսքան ալ ահեղ ըլլայ։ Վերջապէս պէտք է տեսնենք ճղակոտոր դիակը բռնապետութեան, Թուրքերու անէծքներու տակ ծածկուած, գիշակեր ագռաւներու կացահարումին նշաւակ։ Ասիկա մեր, Հայերուս, գերագոյն սփոփանքը պիտի ըլլայ։ Պէտք է տեսնենք, խենդերու պէս ըմբոշխնենք այս զազիր ու նողկալի տեսարանը, մեր բիւրաւոր նահատակներուն ախը պիտի հանենք մեր վիրաւոր կուրծքերէն. ու անոնց հոգին, մեր այս հրճուանքէն, պիտի Թրթռայ խայտայ անդին։

* * *

Բայց, աւա՜ղ, Հայուն համար կա՞յ և եղա՞ծ է երբեք անխառն ուրախութիւն։ Մինչ հոս կը պատրաստուինք ցնծալու խայտալու Մողոքին մեռնելուն սատակին շուրջը, անդին, Կիլիկիոյ մէջ հայ արիւնը կը վազէ, խոլամ խուժանը կը մոլեգնի և կը փողոտէ, կ՚այրէ, կը Թալլէ, կը կործանէ։

Ատանան լմնցա՜ւ, կը գուժեն հեռագիրները, և Կիլիկիոյ զանազան քաղաքներ կոտորածի սարսափներուն տակ կը դողդղան։ Եւ ասիկա Սահմանադրական րեժիմին տակ, այն սահմանադրութեան որուն համար կ՚ըսեն թէ հաւասարութեան, եղբայրութեան, արդարութեան միակ րեժիմն է։ Անատոլուի հիւսիսային մասերուն մէջ մինչ հայ կամաւորը զէնքը կ՚առնէ վազելու ի պաշտպանութիւն Սահմանադրութեան, հարաւային մասերուն մէջ այդ միեւնոյն Սահմանադրութիւնը իր բնակիչներուն խողխողումին Թոյլատու կը գտնուի. ի՜նչ հակասութիւն։ Արի՜ւն, միշտ արիւն Հայուն համար։ Արիւնի ի՜նչ անսպառ աղբիւր, ի՜նչ անցամաքելի երակ։ Կարծես դատապարտուած ենք աշխարհի բոլոր րեժիմներուն տակ ալ մեր արիւնը տալու, ի՜նչ ալ ըլլայ մեր վերաբերումը այդ րեժիմներուն համար. անոնց հնազանդիս կամ ոչ, զանոնք պաշտպանես կամ ոչ՝ պէտք է ջարդուիս։

Եւ ո՛րքան տագնապալի է հիմակ կացութիւնը Անատոլուի հայաբնակ գաւառներուն, ուր խոլամ արիւնռուշտ և մոլեռանդ խուժանը երբ մէկ կողմէն անշուշտ դիւային հրճուանքով կ՚իմանայ բռնապետութեան խելայեղ շարժումը ընդդէմ Սահմանադրական րեժիմին, միւս կողմէ, — անհելի զուգադիպութիւն, — Ատանայի կոտորածին լուրերովը կը խնդենայ։ Եւ յետաշրջութեան հոսանքը որ արդէն այնքան զօրաւոր էր գաւառներուն մէջ Սահմանադրութեան էն զօրաւոր պահուն իսկ, պիտի շղթայազերծի հիմակ նետուելու համար նորէն քրիստոնեայ տարրին, այսինքն Հայուն վրայ։

Ի՜նչ պիտի ընենք այս աղէտաւոր ու զզուելի վիճակին առջեւ։ Կառավարութիւնը, կեդրոնին մէջ, կացութեան բերմամբն իսկ, կէս ջլատուած ու տկար, չպիտի կրնայ արագ և ազդու միջոցներ տնօրինել ու գործադրել. միւս կողմէ, Ատիլ պէյի պէս մարդիկ, չարակամ կամ թէ անբարեացակամ հանդէպ հայ տարրին, պիտի Թոյլ տան որ եղեռնը անպատուհաս գործուի անդին։ Իսկ աւելորդ է ըսել թէ Հայը ինքնապաշտպանութեան միջոցներէն գրեթէ զուրկ է գաւառին մէջ, բաց ի մէկ քանի տեղերէ։

Ի՜նչ պիտի ըսեն հիմակ մեր Թուրք պաշտօնակիցներէն անոնք որ հրապարակով այպանեցին կարգ մը հայ լրագրողներ, երբոր այս վերջինները, իբրեւ խոհեմութիւն, յորդորեցին իրենց ազգակիցները որ անձնապաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնեն ընդդէմ ո և է պատահականութեան, քանի որ խոլամ խուժանին մէջ տակաւին չէ մեռած հայ ջարդելու դժոխային բնազդը։ Ահա ապացոյցը. ահա թէ ինչպէս իրաւունք ունինք եղեր խոհեմութեան ու շրջահայեցութեան հրաւէր կարդալու անոնց որ ասկէց առաջ այնքան անհզօրէն տուժեցին զէնքի չգոյութեան երեսէն։ Այո, ցորչափ ապահովութիւնը չի Թագաւորեր հայաբնակ գաւառներուն մէջ, ցորչափ կառավարութիւնը իր տարրական պարտականութիւնը չի կատարեր անզէն ժողովուրդը պաշտպանելու ընդդէմ՝ տակաւին մինչեւ ակռաները զինուած խոլամ խուժանին յարձակումներուն, ցորչափ կեանքի, ինչքի և պատուի անապահովութիւնը սովորական վիճակ մըն է ոչ-իսլամ տարրին համար Անատոլուի մէջ, մենք իրաւունք պիտի ունենանք յորդորելու հայութիւնը որ զինուի իր անձին, պատուին ու ինչքին պաշտպանութեանը համար։

Ասոր ի՜նչ պիտի ըսէ կառավարութիւնը. խօսքի և մամուլի ազատութի՞ւն է թէ ոչ։ Եթէ է՛, ինչո՞ւ կառավարութիւնը դատ կը բանայ հայ լրագիրներու դէմ երբոր անիկա ինքնապաշտպանութեան և բողոքի հրաւէրներ կը կարդայ անպաշտպան թողուած հայ ժողովուրդին։ Աւասիկ Ատանան։ Ամէնէն անհելի ջարդերէն մէկը, որ երբեք տեղի ունեցած ըլլար նոյն իսկ բռնապետութեան ժամանակ։ Ըսէին թէ Սահմանադրութեան րեժիմին տակ ջարդ չըլլար։ Ո՞ւր են Ատիլ պէյերը։ Ի՜նչ պիտի պատասխանեն։ Ինչո՞վ պիտի փոխարինեն՝ իրե՛նց իսկ ապիկարութեամբը Թափուած հայ անմեղ արիւնը։

Եր. Սրմաքէշխանլեան

ԱՐՃԱԳԱՆԳ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԷՆ

Ընտրութիւններ.— Ֆէրիգ Մահմուտ փաշայի մեկնումը.— Խուժանի խլրտումներ.— Աղքատաց համար ղրկուած նպաստներ.— Բանտարկուած Քիւրտ աղաներու միթինկներ.

ՎԱՆ 14 Մարտ

Վերջին մէկ երկու շաբաթներուն մէջ տեղիս կառավարական, քաղաքապետական և դատական պաշտօնատուններու անդամներուն ընտրութեանց խնդիրը գրաւած էր թէ՛ Հայ և թէ Թուրք ժողովրդեան ուշադրութիւնը։ Հայեր այս անգամ Օսմ. Սահմանադրութեան իրենց ընծայած ազատութեան շնորհիւ կրցան լայն և պէտք եղած չափով մասնակցիլ ընտրական գործողութեանց, որոնց արդիւնքը այն եղաւ որ այսօր ունինք Հայ քաղաքապետ մը, Աւետիս էֆ. Թէրզիպաշեան։

Անցեալ շաբթու (մարտ 11, Դշ.) տեղէս արձակուրդով Կ. Պոլիս մեկնեցաւ տեղիս զօրաց հրամանատարը Ֆէրիք Մահմուտ փաշան։ Հայ ժողովուրդը, որ անցեալ տարի մարտ 10ի ջարդին միայն մէկ քանի տասնեակ զոհ տալով ազատուեցաւ, շնորհիւ այս փաշային մարդասիրութեան և պաշտպանութեան, ազգ. առաջնորդարանի հրաւէրին պատասխանելով՝ խանութները գոցեց և խիստ խուռն բազմութեամբ ճամբու դրաւ մարդկութեան պատիւ բերող սոյն փաշան, որ ընիկ Ալպանիացի է։ Մէկ օր առաջ Մահմուտ փաշան իր հրաժեշտի այցելութիւնները տուաւ, այցելելով պէտք եղած տեղեր, և ինչ որ չտեսնուած բան էր՝ այցելեց թէ՛ Թուրքաց և թէ Հայոց գլխաւոր դպրոցները, ամէն տեղ աշակերտաց հայրաբար խրատներ խօսելով։ Մեկնելու պահուն ալ նոյնպիսի խրատներ խօսեցաւ զօրաց և սպաներուն։

Սակայն տեղիս Թուրք տգէտ խուժանը տակաւին չէ հասկցած սահմանադրական փոփոխութեան նշանակութիւնը և ատամ կը կրճտէ Հայոց դէմ, որոնք իբր թէ միայն օգտուած ըլլային։ Անցեալ շաբթու ջարդեր կազմակերպելու խուլ շշուկներ մը պտտեցան սոյն խուժանին մէջ, և մէկ քանիներ ալ սպառնացան հայ անցորդներու, բայց տեղիս զինուորական դասը և կառավարութիւնը այս ցոյցերուն անհամակիր և հակառակ ըլլալով ու հայ ժողովուրդն ալ բոլորովին անզէն չըլլալով՝ խուժանը առ այժմ հանդարտ կը մնայ։ Խուժանին այսպէս գրգռուած ըլլալուն շարժառիթը՝ Այգեստանի փողոցներէն մէկուն մէջ իբր երեք շաբաթ առաջ պատահած քիւրտի մը սպանութիւնն է, Կարճկանցի Հայու մը ձեռքով։ Այս Հայուն եղբօրը կինը 12 տարի առաջ յիշեալ Քիւրտը առեւանգած է եղեր, ինչ որ յիշեալ գիւղացին վրէժխնդրութեան մղած է։

Ձմեռն անցաւ, և տեղիս աղքատաց համար ղրկուած նպաստները առաջնորդարանին մէջ տակաւին անձեռնմխելի կը մնան. կ՚երեւի թէ քաղաքիս և շրջակայ գիւղերու մէջ թշուառութիւն գոյութիւն չունէր... և ամէն օր առաջնորդարանը ու կառավարութեան դուռը դիմող մեր խեղճ ողորմելի գեղջուկները, որոնք պաղատելով փոխ սերմնցու կը խնդրեն, կ՚երեւի թէ կը կեղծեն և պէտք չունին...։ Դուրսէն ղրկուած թշուառներու նպաստները այսպէս իր նպատակէն շեղեցնելը ի՛նչ կը նշանակէ։ Արդեօք ի՛նչ կը խորհին Նորընտիր Գաւառ. Ժողովը, Քաղաք. Ժողովը և առաջն. փոխանորդը, որոնք իբր թէ որոշած են սոյն նպաստները անձեռնմխելի պահել և ասով երկրին տնտեսականը իբր թէ բարձրացնելու համար չգիտեմ ի՛նչ տեսակ հաստատութիւններ հիմնել։ Արդարեւ զարմանալի է որ այնքան չնչին գումարներով (մէկ քանի հարիւր ոսկիով) հնար պիտի ըլլայ բարձրացնել երկրին տնտեսականը... իբր թէ խեղճ գեղջուկին սերմնցու փոխ տալը, և տուներու մէջ կէս անօթի կէս կուշտ, կամ հացի փոխարէն բոլորովին վնասակար նիւթերով սնանող աղքատ ընտանիքները փրկելը՝ իսկապէս մարդասիրական գործ մը չըլլար։ Եթէ այսպէս է, Պատրիարքարանը պէտք է ետ պահանջէ իր ղրկած նպաստները (եթէ ամբողջութեամբ մնացած են) և ղրկէ աւելի կարօտ գաւառներու։

Ներկայ գարնան՝ մեր գեղջուկներուն համար հրատապ հարց է նաեւ, հացի խնդրէն զատ, իրենց գիւղերուն մէջ բռնի հաստատուած քիւրտերուն դուրս հանուիլը և անոնցմէ ապօրէն կերպով գրաւուած հողերուն իրենց վերադարձուիլը։ Կ՚ըսուի թէ այս մասին վերէն խստիւ հրամաններ եկած են։ Տեսնենք ի՛նչ պիտի ըլլայ արդիւնքը։ Մէկ քանի քիւրտ աղաներ, Հիւսէն փաշան, Հիւսէն պէյ և ուրիշներ, տակաւին բանտարկուած կը մնան իրենց դէմ եղած չատ մը բողոքներու պատճառաւ, բայց տակաւին չեն դատուած։ Կառավարութիւնը ի՛նչ կը խորհի, որոշ չի գիտցուիր։

Միթինկներ և լսարաններ ամէն կիրակի գրեթէ սովորական են։ Դաշնակցականները իրենց միթինկները կը կազմեն այժմ կեդրոնական վարժարանի սրահին մէջ։ Այս միթինկներէն մէկուն մէջ մէկ քանի խօսողներ բացէն խօսած ըլլալով կրօնի դէմ, տեղիս ժողովուրդը սաստիկ գրգռուեցաւ և ցոյցեր ըրաւ։ Առաջնորդարանը ստիպուեցաւ ցուցարարներուն գոհացում տալու համար՝ սոյն միթինկին մէջ խօսող երեք ուսուցիչները (մէկը կեդրոնականէն, մէկը Վարագէն և մէկը Նորաշէն եկեղեցիի վարժարանէն) քննութեան կանչել Խառն Ժողովին ներկայութեան, և քննութենէն ետքը անոնցմէ մէկը, որ անկեղծաբար իր համոզումը յայտնած էր, պաշտօնէ դադրեցնել։ Մեր Առաջնորդը և Կրօն. Ժողովը, որ կ՚երեւի նոր կ՚արթննան քունէն, ժողովրդեան կրօնական շինութեան համար վերաբացած են ժամանակէ մը ի վեր (անցեալ տարուան դէպքերուն առթիւ) դադրած Նորաշէն եկեղեցւոյ մէջ հաստատուած կիրակնօրեայ կրօնական լսարանը։

ԱՐԳԱՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԻՒՆՆԵՐԸ

ԲՌՆՈՒԹԵԱՆ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐ

(ԽՆՈՒՍԻ ԳԻՒՂԵՐԸ)

Բ.

4. Ենի-Քէօյ.— Հայաբնակ գիւղ մը Խնուս-Բերդէն գրեթէ 4 ժամ հեռուն բարձր և օդասուն դիրքի մը վրայ շինուած, որ ունի 50—60 տուն բնակչութիւն։ Աւերա՛կ մըն ալ սա գիւղը. դժբաղդ զոհ մը բռնակալութեան։ Ա՛խ, անգութ բռնութիւն, զուլումի ու աւերումի մատնեցիր Հայաստանն ու Հայութիւնը։ Գիւղէն Հայերէն 4 անձեր սովամահ եղան այս ձմեռ. ահա՛ անուններ, Ցաքորի կին, Գասպարի մայր, Ցարթէնի աղջիկ (14 տարեկան) և Մարտիրոսի կին 35 տարեկան։ (Ո՞ւր ես Բէչեան էֆ., Հայրենիքիդ զաւակները անօթի կը մեռնին և դու կը յանդգնի՞ս ժխտել սա. կեցցէ՛ Բէչեան ազգասիրութի՜ւնը??)։ Աւելցնե՛նք որ եթէ նպաստի դրամներ չբաժնուէին հացակարօտներուն՝ աւելի չատ թուով անձեր անօթութենէ պիտի մեռնէին։ 50—60 տուն բնակչութենէն միայն 3—4 տուն լուծքի տէր են. ի՞նչ ընեն մնացեալները. հացի ճամբայ ի՞նչպէս գտնեն։ Ահա՛ գարուն է, վարուցանի ատեն, սակայն արտեր խոպան կը մնան, ո՛չ եզ կայ, ո՛չ սերմ։ Կառավարութիւնը չօգնեց, Պատրիարքարանէն ալ դեռ սերմի համար բան մը տրուած չէ։ Բնականաբար յառաջիկայ տարի կարօտութիւնը աւելի եւս մեծ պիտի ըլլայ։ Ի՞նչ ընենք այս տեսակ Սահմանադրութիւնը, կ՚ըսէ հէգ շինական Հայը, և իրաւունք ալ ունի, քանի որ իր դարաւոր ցաւին դարման չեղաւ, զուլումը զուլում կը մնայ։ Ա՛խ, խորունկ են, չա՛տ խորունկ հէգ Հայուն վէրքերը, ո՞ր մէկը պատմենք, էջեր ու թերթեր պէտք են։ Փրդաց ու հայատեաց կառավ. պաշտօնեաներո՞ւ վրայ խօսինք, որոնք Հայը կողոպտեցին, թէ կարօտութիւնները պատմենք։ Ո՛հ, խղճալի Խնուս։ Բաղէշցի Իսէթ անունով մի ոմն ասկէ երկու տարի առաջ գիւղին տասանորդը կը գնէ և հոն կ՚ամբարէ զայն։ Ռուսիայէն եկող Թուրք գաղթականներ ամբարը կը կողոպտեն, որոնց ընթացքին կը հետեւին քանի մը չքաւոր ու սովալլուկ Հայեր։ Սակայն այժմ յիշեալ Իսէթ աղան ամբողջ ցորենը գիւղին հայերէն կը պահանջէ, 421 կոտին տեղ 666 կոտ։ Տեսա՞ք մի արդարութիւնը. ուրիշները ուտեն ցորենը և բնաւ լուր չունեցողներէն ու չառնողներէն գանձուի. բայց ուրկէ՞, քա՛նի որ գիւղացիք անօթի կը մեռնին։ Հապա մոռնա՞նք Շահօ Խէլլօի վայրագութիւնը որ ասկէ 4-5 տարի առաջ գիւղին յեղափոխականներէն Ցովսէփի գլուխը կտրեց իր ձեռքով և մարմինը ջուրի մէջ ձգեց՝ ուր մնաց տասը օր և վերջը գտնուեցաւ։ Եւ խորհեցէ՛ք որ այս հրէշը՝ որուն վրայ քիչ մը աւելի պիտի գրենք քիչ մը վարը, Տօլման գիւղի բաժինին մէջ, դեռ սահմանադրական ռէժիմին օրով ազատօրէն կ՚ապրի։ Ա՛խ, ի՞նչպէս պիտի վերականգնին այս բռնութեան աւերակները։ Գիւղը ունի ծերունի բարեկրօն քահանայ մը՝ Տ. Սահակ և այս ձմեռ երիտասարդ մը գրել կարդալ կը սորվեցնէ քանի մը աշակերտներու։

5. Մարուֆ.— Ունի 40 տունէ բաղկացեալ հայ բնակչութիւն մը և կը գտնուի գեղեցիկ դիրքի մը վրայ՝ Խնուս բերդէն 4 ժամ հեռուն։ Պիկցի Շահօ Խէլլօն ժամանակին գրաւած է գիւղի Հայերուն կարգ մը ստացուածքները, սակայն յեղափոխութենէն վախնալով ետ տուած է։ (Կը լսէ՞ք Բէչեան էֆ., կը խնդրեմ, ա՛լ մի համարձակիք հարցնել թէ ի՛նչ օգուտ տեսանք յեղափոխութենէն)։ Գիւղին մէջ հաստատուած է սուրհանդակի համար գոտոն մը և ասոր երեսէն գիւղին Հայերը մի՛շտ վնասուած են, վասն զի ոստիկանները ձրիապէս, անշուշտ ծեծի և սպառնումի տակ, մի՛շտ կերած են իրենց հացը։ Ասկէ մէկ տարի առաջ Մոլլա Տավուտայ Եուսուֆ 120 կոտ ցորեն, 9 հատ մաքի և ուրիշ բաներ ցորեկ ատեն կը կողոպտէ գիւղին բնակիչներէն՝ Բրօ Տօնօեան անուն Հայէ մը. ունի եղեր իր հետ 20 հատ զինեալ ձիաւոր մարդիկ. թէեւ կողոպտուողը բողոքած է կառավարութեան, սակայն ո՞վ մտիկ ընէր, քանի որ ատ էր ուզածը բռնակալ ռէժիմին։ Մի՛ զարմանաք եթէ ըսեմ որ 40 տուն Հայերէն միայն 4 տունը ունին լուծք ու սերմ։ Իրաւունք չունի՞մ յօդուածներս «Բռնութեան Աւերակներ» խորագրով մկրտել։ Գիւղին քահանան՝ թէեւ արժանաւոր իր պաշտօնին՝ սակայն [illegible] է։ Դպրոց չունին։

6. Տումաճ.— Պիկցի հայակուլ Շահօ Խէլլօն՝ որ Համիտիէի հարիւրապետ է, իր տիրոջը հարազատ զաւակներէն ? ըլլալով ասկէ քանի մը տարի առաջ կը սպաննէ գիւղին երեւելիներէն Սլօեան Մկրտիչը, կը կողոպտէ անոր տունը տեղը, արտերն ու ունեցածները և փառաւորապէս կը տիրէ գիւղին. նոյն իսկ կը յաջողի Աղճամէլիքի քահանային աղջիկն ալ բռնութեամբ թրքացնել և զայն իր եղբօրը կնութեան տալ։ Այս հայակուլ մարդագազանը չատ տուներ քանդած, այրած, սպանութիւններ և առեւանգումներ կատարած է, բայց շնորհիւ? Ըլտըզական արդարութեան՝՝ անպարտ մնացեր է. չէ՞ որ այդ էր ուզածը. պէտք էր Հայը կողոպտուէր, խոշտանգուէր և սպաննուէր։ Աւերա՛կ է գիւղը, որ գո՛նէ հայ մանկտին գրել կարդալ մը սորվելուն համար դպրոց չկայ ու... քահանայ ալ չկայ։ 30-35 տուն Հայերը տնտեսապէս մեռած, բարոյապէս և կրթականապէս ալ զարգանալու միջոցներէն զո՛ւրկ են բոլորովին։ Լաւ չէ՞ որ Հայոց Միացեալ Ընկ.ը սա տեսակ ինկած գիւղերու մէջ մէկ մէկ փոքրիկ դպրոցներ բանայ որպէսզի գոնէ հայ մանկտին իր մայրենի լեզուով գրել կարդալ մը սորվի։ Այս ձեռնարկը չա՛տ դրամի կամ ծախսի ալ չի կարօտիր, ամսական մէկ ոսկիով կարելի կ՚ըլլայ ուսուցիչներ պահել սա տեսակ փոքր գիւղերու մէջ։ Պէտք է այս լքուած անկիւնները չանտեսուին, քա՛նի որ անկարող են իրենք իրենց ծախսով դպրոցներ պահելու։ Խնուսի գրեթէ բոլոր գիւղերն ալ չո՛ւնին դպրոց, ժողովուրդը մնացած է նիւթապէս, ուսման յարգն ու արժանիքը ճանչցողներն ալ մատի վրայ կը համրուին, գրել կարդալ գիտցողներ չա՛տ քիչ են. դպրո՛ց, դպրո՛ց. ահա՛ աս է կենսականը Խնուսի Հայերուն համար։

ԱՐՇԱԿ Կ. ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ
Խնուս

ԳԱՒԱՌԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Սահմանադրութեան առթիւ թուրքի մը կարծիքները.— Սեբաստիոյ հայ Երեսփոխանական Ժողովի նոր ընտրութիւնը.— Ընկեր Մուրատ։

Ամբողջ քսան տարիներ զինուորական ծառայութեամբ Եէմէն մնացած հարիւրապետ մը, վերջերս Պոլսոյ ճամբով Սեբաստիա հասած ըլլալով, ահա ինչ որ կը պատմէ օսմանեան Սահմանադրութեան առթիւ, որ չատ մը իր հետաքրքրաշարժ կողմերը ունի։

Պուլկարիոյ հետ պատերազմը մօտալուտ է ու անխուսափելի. բռնակալներուն համար ասկէ յարմար առիթ չէր ըլլար տկարացնելու համար Ռումէլիի ազատամիտ գունդերը որոնց շնորհիւ Սահմանադրութեան արեգակը փայլիլ սկսաւ մեր երկրին վրայ, եւ երբ այդ գունդերը տկարանան, Սահմանադրութեան խեղը տեսէք. այն ատեն այդ բռնակալները, այդ ժողովուրդին արիւնը ծծող գազանները, ամէն վստահութիւն ձեռք պիտի առնեն այս Սահմանադրութիւնը վիժեցնելու համար վերջապէս։

Ներկաներէն մէկը խօսքը հարիւրապետին ուղղելով կը հարցնէ թէ Երեսփոխանական Ժողովը մի՞թէ առաջքը չէ՞ կրնար առնել այդ պատերազմին։

Երեսփոխանական Ժողովը ազդեցութիւն ըսուածը չունի, մինչեւ հիմա պաշտօնեաներու փոքրիկ մաս մը իսկ կրցա՞ւ փոխել. թող չըսեն թէ փոխելիքներուն տեղը մարդ չկայ դնելիք, ո՛չ, կըցուն է. մանաւանդ որ բուն գործ չտեսնող, խաւարամիտ դասակարգն է որ պաշտօնի վրայ է. սյսու ամենայնիւ ինծի եթէ մնայ, օ՛րչափ գէշ պաշտօնեաներ կա՛ն կը փոխեմ ու անոնց տեղը ալ մէկ մէկ սովորական մարդ կը նստեցնեմ, բաւական է որ ուղղամիտ ըլլան անոնք. ուղղամիտ գիւղացի մը գիտուն բռնակալէ մը չատ վեր է և չատ գործ կը տեսնէ սա պարագային մէջ։ Այդ երեսփոխանութենէն բան մը յուսալ. անոր երեք ամիս միջոց մըն ալ տրուիլը պարզապէս խաղ մըն է, մանաւանդ որ անոր մեծ մասը կաչառուած է, մնացածներուն ալ ձայնը անլըսելի է։

Ուրիշ մը կը հարցնէ նմանապէս հարիւրապետին. մեր երկրին մեղքը չէ՞, օտարներուն ծառա՞յ պիտի ըլլանք։

«Այդ ալ չըլլար բարեկամ կ՚ըսէ հարիւրապետը. տե՛ս Պարսկաստանը կիսած ունի՞ն. զուլումը խեղճ ժողովուրդին պիտի ըլլայ. անարդ բռնակալներուն աչքը լո՛յս. իրաւ դուք ձեր լսարաններուն, եկեղեցիներուն մէջ միշտ համերաշխութիւն կը քարոզէք, բայց այդ համերաշխութիւն ըսուածը մեր մոլեռանդ թուրք ժողովուրդին մէկ ականջէն կը մտնէ միւսէն կ՚ելլէ, ա՛խ տգիտութիւնը ի՛նչե՛ր պիտի գործէ. ու այս ագնուասիրտ զինուորականը ողբալով ժողովուրդին վրայ՝ խօսքերը կը վերջացնէ, տխուր տպաւորութիւն մը թողլով մեր վրայ։ Երեսփոխանական Ժողովին նոր ընտրութիւնը կատարուեցաւ անցեալ շաբթու Սեբաստիոյ մէջ. քսանըհինգ տարեկանէն վար եղողները ըստ ազգային Սահմանադրութեան, ըստ առաջնորդի քարոզութեան քուէ չկրցան տալ, ընկեր Մուրատի ներկայութիւնը. մեղմ խօսուածքն ու յորդորները չատ մը անտեղիութիւններու առաջքը առին. հիմակուհիմա՝ հին երեսփոխանութեան երեսը բոլորովին դարձաւ. Մարտիրոս էֆ. Նալպանդեան ալ մօտաւորապէս հայրենիք վերադառնալը Սեբաստացին լսած ըլլալով, այդ համակրելի գիտունին ալ իր քուէները չզլացաւ ու շահեցուց։ Նմանապէս նոր ընտրուածներուն մէջ է Գրիգոր էֆ. Նալպանդեան, որ վերջերս իր հերոսական կռիւներէն Սահմանադրութեան առթիւ հրաժարած՝ հայրենիք վերադարձաւ։

Սեբաստացին ընկեր Մուրատի ալ քուէ պիտի տար, բայց անուանի հերոսը կանխաւ ծանուցած էր իր Սեբաստի չմնալը, պարագայ մը որ ամէնուս ալ բաւական վիշտ կը պատճառէ։ Տասնըերեք տարուան բաժանումէ մը վերջ, այսչափ չո՞ւտ պիտի բաժնուի ան Սեբաստիայէն...։

Ընկեր Մուրատի շնորհիւ Դաշնակցականներն ու Հնչակեաններն պիտի միանային, բայց քանի մը հոգիներ պատճառ եղան ասոր ալ վիժելուն. կուսակցամոլութիւնը խիստ ծանր հանգամանք առնել սկսաւ. յուսահատական հետեւանք մը պիտի ունենայ. արդեօք կեդրոններու միացումը խի՞ստ դժուար է. անկարելի առաջա՞րկ մըն է սա. գաւառային կեդրոններէն պիտի օրինակուի. հիմակ ալ այս ձեւի՞ն տակ պիտի ողբայ հայութիւնը։

Սեբաստիա Վ.Ա.Հ-ՍՐԳ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Երկուշաբթի օրը, կէսօրէն մէկ ժամ առաջ, ստորագրուեցաւ ռուսեւպուլկար համաձայնութեան բրոթոքոլը՝ Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ եղած հաշիւներուն կարգադրութեանը։ Այդ բրոթոքոլը ստորագրեցին Ռուսիոյ կողմէ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի և Պուլկարիոյ կողմէ երկու նախարարներ՝ Պ. Պ. Բաքրիքօֆ և Սալլապաշեֆ։ Այդ համաձայնութիւնը պիտի ենթարկուի ռուս և պուլկար կառավարութեանց վաւերացմանը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ գահաժառանգ իշխանը, առջի օրը առտուն, Պուքրէշ ժամանեց։ Ռումանիոյ Թագաւորը ցրտառութեան հետեւանքով չկրցաւ կայարան երթալ։ Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանը կայարանին մէջ ընդունուեցաւ Ռումանիոյ Թագուհիին, գահաժառանգ իշխանին ու իշխանուհիին, Պուքրէշի մետրապոլիտին, նախարարներուն և քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կողմէ։ Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանը, Թագուհիին և ուրիշ բարձրաստիճան անձերու հետ, ճամբուն վրայ կեցող ստուար բազմութեան մը կողմէ ողջունուելով, գնաց պալատ, ուր ընդունուեցաւ Կարոլ Թագաւորին կողմէ, ուր սիրալիր կերպով ողջագուրեց զայն։ Քաղաքը չքեղապէս դրօշազարդուած է և մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ փողոցներուն մէջ։ Իրիկունը արքայական պալատան մէջ սեղան մը պիտի տրուի ի պատիւ Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանին. յետոյ ջահազնացութիւն մը տեղի պիտի ունենայ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.—Լոնտոնէն կը գրեն Բոլիգիքէ Քոռէսբոնտէնցի թէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ կառավարութեանց միջեւ կարծիքներու փութկոտ փոխանակութիւն մը կը կատարուի այն միջոցներուն նկատմամբ զորս հարկ պիտի ըլլայ ձեռք առնել՝ Պարսկաստանը հետզհետէ ազատելու համար այն խիստ ծանրակշիռ ու կնճռոտ կացութենէն, ուր կը գտնուի հիմա։ Կ՚ըսուի թէ երկու դահլիճներուն հայեցակէտը միեւնոյնն է, ինչ որ յուսալի կ'ընծայէ շուտափոյթ համաձայնութիւն մը։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԳՈՐՖՈՒԻ ՄԷՋ.— Գերմանիոյ կայսրը ու կայսրուհին, երկուշաբթի առտու, Աքիլէիոն դղեակին շուրջը պտոյտ մը կատարեցին։ Յետոյ, Օսքար իշխանին հետ, ինքնաշարժ կառքով Գորֆու գացին՝ այցելութիւն տալու Յոյներու Թագաւորին։ Կայսրը, Թագաւորը և Յունաստանի Նախարարապետ Պ. Թէոդոքիս խորհրդակցութիւն մը կատարեցին։

—Շդեդին և Լիւպէք գերման յածանաւները [illegible] Քիլէն ճամբայ ելլելու դէպ ի [illegible]։

—Վիլհէլմ կայսրը ժամու մը չափ տեսակցեցաւ Պ. Թէոդոքիսի հետ, որ յետոյ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Յոյն Թագաւորին հետ։

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագաւորը, Թագուհին և Ռուսիոյ մայր կայսրուհին Վիքդորիա-Էնս-Ալպերդ զբօսանաւով Սիկիլիա ժամանեցին։ Նաւահանգիստին իշխանութիւնները զբօսանաւը երթալով ողջունեցին հիւրերը։

ՐԷՇԱՏ ԷՖԷՆՏԻ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀՌՉԱԿՈՒԱԾ ՄԱՆԱՍՏԸՐԻ ՄԷՋ

Կ. ՊՈԼԻՍ ՇՐՋԱՊԱՏՈՒԱԾ

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԲԱՆԱԿԷՆ

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ ՄԻԱՑԱԾ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԲԱՆԱԿԻՆ

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԲԱՆԱԿԻՆ ԵՐԿՈՒ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԱԾ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ

ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՄԻԱՑԱԾ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԲԱՆԱԿԻՆ

ՐԷՇԱՏ ԷՖԷՆՏԻ

Լա Թիւրքի իր այսօրուան թիւին մէջ հետեւեալը կը հրատարակէ.

Կը հաւաստուի թէ Մանասթըրի մէջ միւֆթիին կողմէ հանուած ֆէթվայի մը համաձայն, ժողովուրդը, բանակը և իւլէմաները Սուլթան հռչակած են Ն. Կ. Բ. Րէշատ էֆ.ն, որ օսմ. գահուն ժառանգն է։

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ Կ'ՈՒԶԷ ՎԻԼՀԷԼՄԷՆ

Միեւնոյն թերթը վերապահութեամբ բայց շատ ստոյգ աղբիւրէ կը ծանուցանէ թէ Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ հեռագրով իր անձին պաշտպանութեանը համար օգնութիւն ուզեր է Վիլհէլմ կայսրէն որ այժմ Քորֆու կը գտնուի։

Նոյնպէս կ'ըսուի թէ Ապտ-իւլ-Համիտ կը հրաժարի գահէն եթէ տէրութիւնները երաշխաւորեն իր կեանքին ապահովութիւնը։ Զրոյց կը շրջի թէ Սուլթանին զբօսանաւը Էրթողրուլ պատրաստ գտնուելու հրաման ստացեր է։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ՝ ԱՅՍԹԷՖԱՆՕ

Երէկ, Երեսփ. Ժողովոյ նիստ տեղի պիտի ունենար։ Շատ լրագրողներ Այա Սոֆիայի հրապարակը գացին և ստիպուեցան ետ դառնալ։ Իրենց ըսուեցաւ թէ արդարեւ ի չգոյէ օրինական թիւի, Խորհրդարանը չպիտի գումարուէր։

Բայց ճշգրիտ կէտ մը կայ հոս. Երեսփ. Ժողովը ազատօրէն խորհրդակցելու և խօսելու համար որոշած է նիստ գումարել Այսթէֆանոյի մէջ, և ընտրուած վայրն է Նօթինկ Բլըպի կեդրոնատեղին։

Երէկ, արդէն 60 երեսփոխան կար հոն, բայց չկրցան գումարուիլ ի չգոյէ օրինական թիւի։ Իրիկուան համար ուրիշ պաշտօնակիցներու կը սպասէին։

— Երեսփոխանները ոչ-պաշտօնական խորհրդակցութիւններ կատարելով, սա արդիւնքին յանգեցան.

«Երկրին վիճակը փափուկ է։ Անդորրութիւնը անպատճառ պէտք է պահպանել։ Ազատութեան բանակին գրաւումը պէտք է խաղաղութեամբ շարունակուի։ Խաղաղութիւնը եթէ պահպանուի, մեզ համար փրկութիւնը բացարձակապէս անտարակուսելի է։»

ՊԻՒՐՀԱՆԷՏՏԻՆ ԻՇԽԱՆ

Սուլթանին սիրական որդին Պիւրհանէտտին իշխանը հեռագիր մը ուղղելով Լա Թիւրքի կը հերքէ այն լուրը թէ վերջին դէպքերու միջոցին ինք խառնուած ըլլայ հրետաձիգ զինուորներուն որոնք պալատ գացած էին, և ուրիշ իրողութիւններ։ Իգտամ այս առթիւ կ'ըսէ.— «Ժամանակը ամբողջովին երեւան պիտի հանէ այս խնդրոյն ճշմարտութիւնը։»

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Բ. և Գ. զօրաբանակներուն բանակատեղը Խատէմքէօյէն Չէքմէճէ փոխադրուեցաւ։ Պաշարման գիծը որ Ֆլօրիայէն կը սկսի, կը տարածուի Քիւչիւք Հալքալըի և Պէօյիւք Հալքալըի հարաւէն Մէթէրիզ Չիֆթլիկի, անկէց Բիրինճիքէօյի, Ճամուրլու Խանի, Բաչա Չայրի, Պալըգլը Հավուզի և Չավուշ Բաշա Չիֆթլիկի ճամբով Ալիպէյ քէօյ, յետոյ Չօպան Չէշմէսիի վրայէն մտած է Քեաղըթխանէքէօյ։ Ֆլօրիայէն մինչեւ Քեաղըթխանէ պաշարման յոյժ զօրաւոր բանակ մը կայ որ հաստատած է թնդանօթներ և խորտընկէցներ՝ կարեւոր կէտերու վրայ։

—Իրաւաբանական վարժարանին աշակերտները դրօշներ պարզած Մաքրիքէօյ գացին երէկ։ Ռումէլիի բանակին սպաներն ու զինուորները շատ սիրալիր ընդունելութիւն ըրին անոնց։

—Բազմաթիւ սօֆթաներ իբրեւ կամաւոր կը գտնուին պաշարման բանակին մէջ։ Կան նաեւ 700 հրեայ կամաւորներ։

—Ռումէլիի բանակին սպաներն ու զինուորները առանց սակարկութեան կը վճարեն ինչ որ գնեն, թէ՛ բանակին հաշւոյն թէ իրենց անձին համար։ Այս առտու, բանջարեղէնի, բակլայի, շամիչի վակոններ որ Էտիրնէ կ'երթային, վար դրուեցան բանակին կողմէ և բանջարավաճառները ուզած գիներնին ստացան։

—Պոլսոյ վրայ յառաջացող զինուորները նիւթական շատ լաւ վիճակ ունին։ Սելանիկի և Էտիրնէի տէֆթէրտարները հազարաւոր ոսկի տուեր են զինուորներուն։ Ասկէց զատ, յիշեալ նահանգներուն գաւառային իշխանութեանց հրաման ղրկուեր է ստակ հասցնելու։ Նոյնպէս Սելանիկի, Ուսկիւպի, Տրամայի և Սէրէզի վաճառականները խոշոր գումարներ փոխ տուեր են զինուորներուն։

—Պոլիս եկող զօրքերուն հետ կը գտնուին 36 թնդանօթ, 6 մաքսիմ թնդանօթ և 6 զրահապատ օթօմօպիլ։ Զօրքերուն մէջ կան 4000 պուլկար կամաւոր։ Պոլսէն խոյս տուած 70 սպաներ միացած են Ռումէլիի բանակին։ Իւրաքանչիւր զօրք ունի մաուզերեան հրացան մը, սուին մը, ռէվոլվէր մը և 200 փամփուշտ։

ՕՏԱՐ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ

Օտար տէրութեանց դեսպանները կը շարունակեն բոլորովին բարեկամական ընթացք մը բռնել համաձայն օսմ. ազգին շահերուն։ Անոնք կը վստահեցնեն թէ իրենց աջակցութիւնը պիտի նուիրեն օսմ. ազգին այն պարագային երբ արդի տագնապը վերջանայ ի նպաստ սահմանադրական ռէժիմին։

—Աւստրիական դեսպան Բալլավիչինի մարքիզը երէկ Բ. Դուռ գնաց և պահանջեց Մեծ-Եպարքոսէն՝ ձերբակալել տալ այն անձերը որոնք սպառնական նամակներ ղրկած են Սակարանի տասներկու գործակատարներու։

—Պարսկական դեսպան Միրզա Րիզա Խան Մեծ-Եպարքոսէն պահանջեց որ պարսիկ հպատակներուն կեանքը ապահովուի երբոր դէպքեր պատահին։

ՊԱԼԱՏԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Երէկ, Լա Թիւրքի խմբագիրներէն մէկը Եըլտըզ գացեր է՝ տեղւոյն վիճակը աչքէ անցընելու։ Եըլտըզի պահակազօրքը մարզանքներ կը կատարէր Համիտիէ մզկիթին հրապարակին վրայ։ Յայտներ են թէ Քոմիթէին կողմէ տակաւին ո և է պահանջ չէ ներկայացուած պալատ, ի մասին Սուլթանին անձին։ Քոմիթէին գաւառական զանազան կեդրոններէն հասած հեռագիրներ Պոլսոյ կարգ մը անձերուն պատժուիլը կ'ուզեն, որոնք ռէաքսիօնէր են և պատասխանատու վերջին խռովութեանց։

«Մենք կը կարծենք որ պաշարման բանակը եթէ յաջողէր համաձայնիլ Պոլսոյ բանակին հետ, կ'ըսէ Լա Թիւրքի, և Սուլթանին գահընկէցութիւնը պահանջէր, այս գահընկէցութիւնը տեղի պիտի ունենար։»

Եըլտըզի բարձունքը խաղաղ էր երէկ, և երկրագործները իրենց արտերը մշակելու կը զբաղէին։ Պաշարող բանակը երէկ դեռ չէր անցած Ճէնտէրէի կիրճէն։

—Սուլթանը Պալատ հրաւիրած է բոլոր իր նախկին ծառաներն ու պաշտօնեաները, որոնք իրեն հաւատարիմ մնացած են։ Այս վերջիններուն մէջ կը գտնուին Հաճի Ալի փաշա, Մահմուտ պէյ և Քեամիլ պէյ։ Բոլորն ալ յայտարարեր են թէ պատրաստ են իրենց արեան վերջին կաթիլը թափելու Սուլթանին համար։

—Ռազմականութեան Նախարար զօրավար Ալի փաշա երէկ իրիկուն Պալատ կանչուելով երկու ժամ հոն մնացեր է։

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Առտուան թերթ մը կ'իմանայ թէ Ռումէլիի բանակը այս իրիկուն մայրաքաղաքս պիտի մտնէ ամբողջովին և պաշարման վիճակ պիտի յայտարարէ։ Մասնաւոր յանձնաժողովի մը միջոցաւ պիտի քննուին թէ ո՛րոնք էին վերջին շարժումին հեղինակները, մահու պատժին ենթարկելու համար զանոնք, իբր օրինակ ուրիշներու։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Թանիթրոմին կը գրէ.—Առջի օր, Եըլտըզի մէջ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Ռուսիոյ դեսպանները երկարօրէն տեսակցեցան Սուլթանին հետ։ Ռուսական դեսպան Պ. Զինովիեւի հետ Սուլթանին ունեցած տեսակցութիւնը շատ երկար տեւեր է։ Տեսակցութեան վերջը Սուլթանը յայտարարեր է թէ որոշում պիտի տար երէկ։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԴԷՄ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ազատարար բանակը Քեաղըթխանէէն մինչեւ Պէօյիւքտէրէ պաշարած է քաղաքը, Չինճիրլի Գույուի ու Մասլաքի կողմէ շրջապատելով Պէշիքթաշը։ Այս շրջաձեւին նպատակն է երեւան հանել վերջին հակասահմանադրական շարժման հեղինակները։ Ընդհանրապէս սա կարծիքը կը տիրէ թէ Սուլթանին կողմէ կազմակերպուած է վերջին ռէաքսիօնէր շարժումը, և թէ ան 70,000 ոսկի բաժնած ու սօֆթաները գրգռած է։ Ռումէլիի զօրքերուն առաջին գործը եղաւ քննել այդ բանը։ Շարժման բանակին հրամանատարները լուր ղրկած էին Եըլտըզ։ Սուլթանը, յանկարծակի եկած, առջի գիշեր իր մօտ հրաւիրած էր զանոնք։ Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ յայտարարեր է թէ ինք ո և է մասնակցութիւն չունի կազմակերպուած դաւադրութեան մէջ, և թէ Սահմանադրութիւնը ու Խորհրդարանը չվտանգելու նպատակով տեղի տուած էր զինուորներուն, ինչ որ ըրած էին արդէն Երեսփ. Ժողովը ու դահլիճը։ Շարժման բանակին հրամանատարները որոշեր են Եըլտըզը պաշարման վիճակի մէջ պահել մինչեւ որ ճշմարտութիւնը երեւան ելլէ։ Սուլթանը պատասխաներ է որ եթէ իր մասնակցութիւնը հաստատուի վերջին շարժման մէջ, պատրաստ է ամէն կարգադրութեան համակերպելու։ Երկու օրէ ի վեր կարգ մը զրոյցներ կը շրջէին Սուլթանի մասին։ Կ'ըսուի թէ կայս. զբօսանաւը պատրաստուած է և գերման դեսպանատունը ապահոված է անոր մեկնումը դէպի Եւրոպա։ Ոմանք ալ կ'ըսեն թէ անգլիական դեսպանը կարգադրութիւն մը առաջարկեր է։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Ամբողջ Օսմանցիները, այսօր, իրենց ակնարկը սեւեռած են Կ. Պոլսոյ պարիսպներուն առջեւ գտնուող ազատասէր բանակին։ Ազգը կը սպասէ իր իրաւունքներուն ու ապագային և Սահմանադրութեան ապահովուելուն ու ամրապնդմանը։ Այս միջոցիս ամէն տեսակ զրոյցներ կը տարածուին մայրաքաղաքին մէջ։ Ժողովուրդը, ջղագրգռուած ու յուզումնալից, մեծ հետաքրքրութիւն ցոյց կուտայ լուր իմանալու համար։ Ոմանք ալ կ'ուզեն ազատասէր բանակին շարժմանց նկատմամբ տեղեկութիւն ստանալ։ Այն միջոցին երբ երկրին, հայրենիքին ամէնէն կարեւոր վայրկեաններուն մէջ ազգին ապագային, Սահմանադրութեան ամրապնդմանը, բռնակալութեան բացարձակապէս նուաճուելուն և հետեւաբար ազգին գոյութեան պահպանմանը համար միջոցներ ձեռք կ'առնուին, հարկ չկայ վրդովիչ զրոյցներով երկիւղ ազդել հանրութեան։ Ազատասէր բանակը, որուն յայտարարութիւնները կը հրատարակենք այս էջերուն մէջ, կը ծանուցանէ թէ ժողովուրդը ու չեզոք զինուորները կատարելապէս պիտի պաշտպանուին. նաեւ թէ ամէն միջոց ձեռք առնուած է, որպէս զի հայրենիքին փրկութեանը և ազգին երջանկութեանը համար կատարուած զինուորական գործողութեանց միջոցին երկրին ներքին անդորրութիւնը ու բարեկարգութիւնը կատարելապէս պահպանուի և ամէնուն կեանքը ու ինչքը երաշխաւորուի։ Ամէն ոք պէտք է անդորր ըլլայ և բնաւ չյուզուի։ Հետեւաբար ամբողջ Օսմանցիներուն հայրենասիրական պարտքն է սպասել ազատասէր բանակին ընելիքներուն։

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եպարքոս Թէվֆիք փաշա, առջի իրիկունը, հրաժարական տուեր է. անոր օրինակին հետեւեր են նաեւ պատերազմական նախարար Էտհէմ փաշա և անձնապահ զօրաբանակին հրամանատար Նազըմ փաշա, սակայն յետոյ, նկատողութեան առնելով ժամանակին մեծ կարեւորութիւնը, ետ առեր են իրենց հրաժարականները։ Եպարքոսը երէկ առտու շատ կանուխ պալատ հրաւիրուեցաւ և մէկ քանի ժամ հոն մնալէ ետքը Բ. Դուռ գնաց։

—Թէվֆիք փաշա հրաժարելու պահուն, կ'ըսուի թէ եպարքոսութիւնը Հիլմի փաշայի առաջարկուեր է, բայց չէ ընդուներ։

—Պատերազմական Նախարար Էտհէմ փաշա անձնապահ զօրաբանակին հրամանատար Նազըմ փաշայի հետ, զոր հրաւիրած էր հրաժարականը ետ առնել տալու համար, երէկ իրիկուն ժամ 9ին պատերազմական պաշտօնարանը գնաց։ Ժամ $11\,{}^{1}/_{2}$ին Էտհէմ ու Նազըմ փաշաները Բ. Դուռը գացին։ Այդ միջոցին Նազըմ փաշա ալ մասնակցեցաւ նախարարներու խորհրդակցութեանը։ Էտհէմ փաշա, պետական Խորհուրդին Նախագահ Ռաիֆ փաշա և կրթական Նախարար Ապտիւրրահման էֆ. Բ. Դրան հեռագրատունէն յաճախակի հեռագրով բանակցեցան Չաթալճա գտնուող ազատասէր բանակին հետ։

—Նախարարաց Խորհուրդը, երէկուան արտասովոր նիստին մէջ, զբաղեցաւ ներկայ կացութեան և երկրին անդորրութեանը վերաբերեալ խնդիրներով։

—Ծովային Նախարարի փոխանորդ Հաճի Էմին փաշա հրաժարած ըլլալով, անոր յաջորդեց Տիարպէքիրի 12րդ զօրաբաժնին հրամանատար Էմին փաշա։

Բ. ԴՐԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ԵՏ ԿԸ ԴԱՐՁՈՒԻՆ

Պետական պաշտօնարաններէն Սելանիկի կուսակալութեան ուղղուած հեռագիրները չեն ընդունուիր ու կը վերադարձուին։

—Անտառներու, հանքերու և երկրագործական Նախարարութիւնը հեռագրած էր Մանասթըրի կուսակալութեան թէ մէկ ամսուան առժամեայ ելմտացոյցին համաձայն, անասնաբոյծներու և երկրագործական պաշտօնեաներուն ծախքերը կառավարութեան արկղէն հատուցուին և ասոր հակառակ բան մը տեղի չունենայ։ Նոյն կուսակալութիւնը հեռագրով պատասխաներ է թէ նահանգը որոշած է Նախարարութեանց զեկոյցները նկատողութեան չառնել, մինչեւ որ Ազգին իրաւունքները ձեռք բերելու համար շարժման մէջ գտնուած ազատասէր բանակին ծրագրին համաձայն, Սահմանադրութիւնը չվերահաստատուի և օրինաւոր Նախարարութիւնը նորէն պաշտօնի չանցնի։

ՄԻԱՑՈՒՄՆԵՐ ԱԶԱՏԱՍԷՐ ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԵՏ

Ռամի զօրանոցին զինուորներուն հետ, որոնց ազատասէր բանակին միացած ըլլալը երէկ ծանուցինք, կը գտնուին վեց խորտընկէցի գումարտակներ։ Տավուտ Փաշայի զօրանոցին զինուորներն ալ պիտի միանան ազատասէր բանակին։

—Զինուորական բարձրագոյն վարժարանին և ճարտարագիտական վարժարանին ուսուցիչները և ուսանողներն ալ միացան ազատասէր բանակին։

—Պետական բարձրագոյն վարժարաններու ուսանողներէն շատերը Այսթէֆանոս ու Քիւչիւք Չէքմէճէ գացին՝ իբրեւ կամաւոր ընդունուելու ազատասէր բանակին մէջ։

—Դաշնակցական կուսակցութենէն շատերը ազատասէր բանակին մօտ երթալով իրենց համակրութիւնը և համամտութիւնը յայտնեցին։

ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՃԱՀԻՏ ՈՒ ՃԱՎԻՏ ՊԷՅԵՐՈՒՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

Հիւսէյին Ճահիտ ու Ճավիտ պէյերը, որոնց մասին զանազան լուրեր ելան՝ Սելանիկ կամ Եւրոպա փախած ըլլալնուն համար, նամակներ ուղղած են ԵԷՆԻ Կազէդի՝ անցեալ ուրբաթ առտուան թուականով։ Հիւսէյին Ճահիտ պէյ իր նամակին մէջ կ'ըսէ.

«Ո՛վ Ջիւհատ։ Ամէն բանէ առաջ քեզի լուր տամ. հոգիս ալ եթէ ելլէ, օրագրողի ձգտումէն բնաւ պիտի չհրաժարիմ։ Բոլորովին սխալ են լրագրական այն հրատարակութիւնները թէ Անգլիոյ, Գերմանիոյ ու Իտալիոյ դեսպանատուններուն դիմելով չեմ ընդունուեր և թէ դէպի Շիշլիի կողմերը փախեր եմ։ Եւրոպա գացած ըլլալս ալ սխալ է, վասն զի նամակս ասկէ կը ստանաս։ Դէպքին օրը տարաբախտ Մէհմէտ Արսլան մեզ կէսօրուան ճաշի հրաւիրած էր Սէրքլ տ'Օրիանի մէջ։ Այդ պատճառով ժամ 6ին նոյն տեղը գացի։ Միւս հրաւիրեալները եկած չէին։ Արսլան պէյ ալ Պոլսոյ կողմը անցած է լուր առնելու համար։ Մինակ մնալով սիրտս նեղացաւ։ Թօքաթլեան գացի։ Հոն տեսայ երեսփոխան Կիրիտլի Մէհմէտ Ալի պէյը և Քոնսթանթինիտի էֆ.ն։ Պահ մը տեսակցելէ ետքը դուրս ելայ։ Ճավիտը գտայ և անոր հետ Լա Թիւրքի խմբագրատունը գացինք լուր առնելու համար։ Անկէ վերադառնալուս լուր տուին թէ սպաննուեր եմ. խնդացի. բայց ետքը ամենամեծ ցաւով իմացայ որ իմ տեղս զոհուեր է խեղճ Մէհմէտ Արսլանը։ Ալ ես Ճավիտի հետ կը գտնուինք։ Հիմա լուրջ խնդիրները ձեռք առնենք։ Երկրին ներկայ վիճակը շատ գէշ կը գտնեմ։ Ջիւհատ՛, կ'ըսուէր թէ Օսմ. Քոմիդէն բռնակալութիւն կ'ընէ։ Տե՛ս, Քոմիդէին այդ երեւակայական բռնակալութիւնը մէջտեղէն վերնալէն ետքը, ի՛նչպէս բռնակալութիւնը մեր գլխուն ցցուեցաւ։ Խեղճ ազգը անիծեալներու և սինլքորներու տգիտութեանը գերին կ'ըլլայ։ Ամէնէն աւելի հետաքրքիր էի գիտնալու թէ ի՛նչ պիտի գրես։ Երբ ԵԷՆԻ Կազէդան տեսայ, շատ խնդացի։ Վարանոտ վիճակդ աչքիս առջեւ եկաւ։ Օսմ. Քոմիդէին համար բռնապետ կ'ըսէին. անոր դէմ ամէն բան կը գրէին. հիմա, եթէ կրնաս, հիմակուան բռնապետներուն դէմ գրէ։ Կուսակցութեան կռիւներով և անձնական վէճերով քանդեցին տգիտութեան հեղեղին ու բռնապետութեան թումբերը։ Զանսան թէ մեր հաւաքական թշնամին այդ հեղեղն է։ Գործին մէջէն ի՛նչպէս պիտի ելլենք. սակայն բնաւ յուսահատելու չէ։ Անշուշտ Սահմանադրութիւնը պիտի վերահաստատուի։ Քեզի լուր մըն ալ. Ռահմին Սելանիկ կը գտնուի։ Ահ Ջիւհատ, եղածներուն արդիւնքին կը հասնի՞ս կոր։ Այսքան վէճերէ ետքը քեզ բարեւ կը ղրկեմ սիրով մը որ բնաւ չանհետանար. նորէն կը լռեմ. զգոյշ գտնուէ։ Թանինի գործիչներէն քեզի ալ բաժին ինկա՞ւ. եթէ բաժին ինկաւ, պահէ. կ'ուզեմ հա՛։ Քեզի լուր մըն ալ. գրեթէ հաստատուած է այդ շարժումին ո՛ւրկէ եկած ըլլալը։

Ց. Գ.—Ողջոյն բոլոր բարեկամներուս. իսկ ցաւակցութիւններս անոնց որոնք կը ցաւին հոգիս տակաւին ելած չըլլալուն համար։

—Ճավիտ պէյ ալ իր նամակին մէջ կը հերքէ իրենց փախուստին նկատմամբ ելած զրոյցները։ Նոյն օրը տեղ մը չէ գացեր, այլ բարեկամի մը տունը մնալով մինչեւ իրիկուն յօրանջելով ժամանակ անցուցեր է։ Կ'ըսէ թէ մէկու մը դէշութիւն ըրած չըլլալով, չի յուսար որ իրեն դէմ թշնամութիւն մը գտնուի. ուրիշ բան է եթէ արիւնահօտութիւն ուզող անձերու գնդակին զոհ երթայ։ Ճավիտ պէյ կ'ըսէ թէ երկիրը ներկայ տագնապին առջեւ ամէնէն ահարկու վնասը պիտի տեսնէ ելմտական գործերու մէջ։ Կը յարէ թէ ելմտացոյցի յանձնաժողովին տեղեկաբերի պաշտօնէն պիտի հրաժարի, բայց ոչ թէ երեսփոխանութենէ։ Ճավիտ պէյ ըսելէ ետքը թէ Սելանիկ պիտի երթայ, առայժմ զգուշութիւն կը յանձնարարէ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՐԾԻՔԸ

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան լրագիրը՝ Ֆրէմտէնպլադ, Կ. Պոլսոյ դէպքերուն վրայ խօսելով, կ'ըսէ.— «Եւրոպական տէրութիւնները խիստ սահմանափակ կերպով կը շահագրգռուին Կ. Պոլսոյ դէպքերով։ Աւստրիա-Հունգարիա, հաւատարիմ իր սկզբունքին միւս տէրութեանց նման, ետ պիտի կենայ որ և է ընթացքէ՝ Թուրքիոյ ներկայ տագնապին հանդէպ, այն յոյսով որ խնդիրը շուտով պիտի կարգադրուի և թէ բաւարար երաշխաւորութիւններ երեւան պիտի բերուին, կանոնաւոր և հաստատուն կացութիւն մը հիմնելու համար։ Նկատելով որ ներկայ տագնապը Թուրք կուսակցութեանց միջեւ եղած վէճերէն առաջ եկած է, Թուրքիա ապրող օսմ. քրիստոնեաները և օտարականները որ և է վտանգի տակ չեն գտնուիր։ Ատանայի դէպքերը աւելի արդիւնք են տեղական պատճառներու։ Թուրքիա ապրող օսմ. քրիստոնեաներու և օտարականներու շահերը պիտի վնասուին, եթէ երկրին ներքին գործերուն միջամտեն։»

«ԹԱՆ»ԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

Թան խստիւ կը բողոքէ պուլկար լրագիրներու և մանաւանդ Վրէմէի այն յայտարարութեանց դէմ թէ Պուլկարիա, իր և մարդկութեան շահերուն թելադրմամբ, իրաւունք ունի և պարտաւոր է բարեկարգութիւնը և անդորրութիւնը վերջնականապէս հաստատելու Թուրքիոյ մէջ։ Թան կը յարէ.— «Ֆրանսա, Պուլկարիոյ նկատմամբ ունեցած համակրութեանց հակառակ, առանց վերապահութեան պէտք է դատապարտէ այս նոր յաւակնութիւնը։ Կ. Պոլսոյ դուռներուն առջեւ հիմա եղածները Պուլկարիոյ չեն վերաբերիր։ Ֆէրտինան, բաւական հեռատես մարդ մը ըլլալով, պիտի չվտանգէ համբերատարութեան իր հիանալի քաղաքականութիւնը, արկածախնդրութեան մը մէջ նետուելով։ Կը մաղթենք որ Երիտասարդ-Թուրքերը, առանց արիւնալի ընդհարումի, տիրեն Կ. Պոլսոյ ու նահանգներուն, Թուրքիոյ ամբողջութեան և Արեւելքի մէջ խաղաղութեան օգտին համար։»

ԽԱՖԻՅԷՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Ազատութեան բանակը իբրեւ զինուորական զօրութիւն մը յառաջանալուն համար, իր գրաւած տեղերը ապահովութեան միջոցներ ալ ձեռք կ'առնէ։ Երէկ Այսթէֆանոսի մէջ ոստիկանութեան գոմիսէրը ձերբակալուեցաւ, վասն զի իմացուած էր որ խաֆիյէ է. ուրիշ անձ մըն ալ իբրեւ կասկածելի ձերբակալուեցաւ։ Հարիւր յիսունի չափ լրտեսներ Չաթալճա ու Այսթէֆանոս գացեր են՝ իբրեւ թէ ազատութեան բանակը մոլորեցնելու նպատակով, սակայն ամէնքն ալ ձերբակալուեր են։ Ատոնց չորսը երէկ իրիկուն ձեռք անցուեցան։ Վրաններուն գտնուեցան կարգ մը գրութիւններ՝ Շէրին չարաչար գործածելու նպատակով։

ՊԱԼԱՏԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

ԵԷՆԻ Կազէդա կ'իմանայ թէ պալատան զինուորական զօրութիւնը խաղաղասէր է և Այսթէֆանոս ժամանած զինուորներուն նկատմամբ համակրական զգացումներ կը տածէ։

—Լա Թիւրքի ալ կ'ըսէ թէ Եըլտըզի շուրջը գտնուող զինուորները, որոնք Սուլթանին առատաձեռնութիւններէն մեծապէս օգտուած են, բացարձակապէս յայտարարեր են որ Սուլթանը պիտի պաշտպանեն։ Երէկ զրոյց կար թէ իւրաքանչիւր զինուոր հարիւր փամփուշտ և հինգ ոսկի ընդուներ է։

ԻԴԴԻՀԱՏԸ ՄՈՒՀԱՄՄԷՏԻԷՆ

Երէկ ժամ 6ին Պոլսոյ Շահզատէ Պաշիի կողմը սրճարանի մը մէջ ձերբակալուեցաւ նշանաւոր Ահմէտ Համտին, որ հոն գտնուողները անդամ կ'արձանագրէր Իդդիհատը Մուհամմէտիէին։ Վրայէն գտնուեցան Վօլքան լրագրին շատ մը օրինակներ։ Ահմէտ Համտի ըսաւ որ Վոլքանի խմբագրատան մէջ Տէրվիշ Վահտէթիի քարտուղարը զինքը անդամ արձանագրեր է Իդդիհատը Մուհամմէտիէին։ Նոյն լրագրին երէկուան թիւին մէջ գրուած ըլլալով այդ մարմինոյն համար անդամներ արձանագրել, Ահմէտ Համտի ալ սրճարան գացեր է, որպէս զի անդամներ գրէ։ Ահմէտ Համտի յայտարարեր է որ ինքնաբերաբար գործած է։ Ահմէտ Համտիի նկատմամբ քննութիւնները կը շարունակուին. հարցաքննութեան տեղեկագիրը դատական պաշտօնարանին յանձնուեցաւ։ Ահմէտ Համտի, ինչպէս կը յիշուի, Ռամազան ամսուն Ֆաթիհի մզկիթին մէջ քարոզող Տէրս Վէքիլի Խալիս էֆ.ի վրայ յարձակած ըլլալով, եղեռնադատ ատեանին կողմէ վեց ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած էր։

ՕՍՄ. Մ. ՈՒ Ց. ՔՈՄԻԴԷՆ

Օսմ. Մ. ու Ց. Քոմիդէին Կ. Պոլսոյ ճիւղը սա յայտարարութիւնը հրատարակած է ապրիլ 8 թուականով.

«Այս իրիկուն իբրեւ յայտարարութիւն հրատարակուած խռովարարական գրութեան մը մէջ տեսնուեցաւ թէ մեր յոյն հայրենակիցներուն դէմ խռովարարական լեզու մը գործածուած է։ Օսմ. տարրերը իրարու կապուած են և ամէնուն բաղձանքը այն է որ սահմանադրական դրութիւնը հաստատուի մեր նուիրական հայրենիքին մէջ։ Ուստի կը ծանուցուի որ ատոնք յետադիմականներու յերիւրանքներու արդիւնքն են, վասն զի կարգ մը դաւաճաններ, տարրերու միջեւ խռովութիւն ձգելու չար դիտումով, գժտութիւն առաջ բերելիք հրատարակութիւններ կ'ընեն վատութեամբ։»

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ ՕԴԸ ՊԻՏԻ՞ ՀԱՆԵՆ

Ղալաթիոյ մէջ երէկ կէս օրէն յետոյ զրոյց կը շրջէր թէ Սակարանը օդը պիտի հանեն։ Տասը սեղանաւոր, որոնք արժեթուղթերու վրայ գործ կ'ընէին, սա նամակը ստացած էին. «Քաղաքական խնդրի մը համար Ղալաթիոյ Սակարանը օդը պիտի հանենք. բայց հիմակուընէ լուր կուտանք, որպէս զի ձեր անձին պահպանութեան հոգ տանիք։»

Այդ նամակները ստորագրուած էին Յեղափոխական անանուն քոմիդէի մը կողմէ և Ղալաթիոյ օսմ. նամակատան կնիքը կը կրէին։ Սակարանի տնօրէնութեան ալ ղրկուած էին նոյնիմաստ երկու նամակ։ Այն օտարահպատակ սեղանաւորները, որոնք այդ նամակը ստացած էին, իրենց դեսպանատուններ դիմելով ապահովութիւն խնդրեցին։ Ոստիկանութիւնը իմանալով այդ դէպքը, իսկոյն փակել տուաւ Սակարանի երկու դռները և միայն մէկ դուռը բաց ձգել տուաւ, որուն առջեւ կեցած էին ոստիկաններ ու ոստիկան-զինուորներ։ Ժողովուրդը թէեւ պահ մը յուզուեցաւ, սակայն յետոյ հանդարտեցաւ սա լուրին վրայ թէ Սակարանի անխիղճ շահադէտներու կողմէ եղած խաղ մըն է, գիներու անկում առաջ բերելու համար, որոնք երէկ զգալի բարձրացում մը ունեցած էին։ Սպառնական նամակին վրայ, արդարեւ, քոնսօլիտին գինը 20 փարա ինկաւ, բայց քիչ յետոյ նորէն բարձրացաւ։ Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ շատ լաւ տպաւորութիւն ըրած է Ռումէլիի բանակին ժամանումը։

ՏԷՎՐԻՇ ՎԱՀՏԷԴԻ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Վօլքանի խմբագրապետ Տէրվիշ Վահտէդիի դէմ ձերբակալման հրամանագիր ելած է։ Երէկ ոստիկանութիւնը ամէն կողմ փնտռեց, սակայն կարելի չեղաւ գտնել, կ'ըսէ ԵԷՆԻ Կազէդա։ Վահտէդիի վրայ սա ամբաստանութիւնը կը ծանրանայ թէ իր յօդուածներով կրօնաւորները կը գրգռէր։ Վօլքանի խմբագրապետը, իր գլխուն գալիք փորձանքը գուշակելով, երէկ բուռն յօդուած մը գրած ու իր կտակը պատրաստած էր։ Այսօր Վօլքան չհրատարակուեցաւ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԻԱՑԱԾ

Երէկուընէ ի վեր զրոյց կը շրջի թէ օսմ. նաւատորմը նոյնպէս պիտի միանայ Ռումէլիի բանակին հետ։ Առջի գիշեր, շոգեմակոյկներ կ'երթեւեկէին Պէշիքթաշի առջեւ խարսխուած մարտանաւերու միջեւ։

Գ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԷՆ Դ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ

Հետեւեալ հեռագիրը ուղղուած է Դ. րդ. զօրաբանակի հրամանատարին Երզնկայ.

«Յանուն ամբողջ Գ. զօրաբանակին, շնորհակալութիւն կը յայտնեմ փառաւոր Դ. զօրաբանակին, իր հայրենասիրական ու ազատասիրական զգացումներուն համար։ Գ. և Բ. զօրաբանակները Պոլսոյ վրայ կը քալեն, ուր ինչպէս արդէն նախազգացած էինք, վտանգի ենթարկուեցաւ Սահմանադրութիւնը։

«Բնաւ չենք տարակուսիր որ երկու բանակներուն միացեալ ուժը պիտի յաջողի շնորհիւն Աստուծոյ վերահաստատել Սահմանադրութիւնը և արմատէն կտրել նենգ ռէաքսիօնը։

«Նկատելով այն հեռաւորութիւնը որ Դ. զօրաբանակը կը բաժնէ մայրաքաղաքէն, կը խնդրենք իրմէ որ առ այժմ չմասնակցի այս շարժման։

«Միայն, կը հրաւիրենք զինքը մեզի ընծայել իր բարոյական աջակցութիւնը դադրեցնելով ո եւ է գումարի առաքում Պոլսոյ համար։

Հրամանատ. Գ. Զօրաբանակի
ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԷՎՔԷԹ

«ԱՍԱՐԸ-ԹԷՎՖԻՔ»Ի ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ

Երէկուան Սէրվէթի Ֆիւնուն կը պատմէ Ասարը Թէվֆիք մարտանաւուն դժբախտ հրամանատարին խժդժօրէն սպանման պարագաները, զորս իրեն հաղորդած է արդի դահլիճին մէկ անդամը։

Ասարը Թէվֆիքի զինուորները չէին ուզեր Ալի Նաքի պէյը իբրեւ հրամանատար։ Ասիկա իմանալուն պէս, հրամանատարը ուզեր է դուրս ելլալ մարտանաւէն։ Մակոյկ մը կ'իջեցնեն ծովը։ Նաւաստիները նախ և առաջ ծովային նախարարութեան պաշտօնատունը տարեր են զայն։ Հոն, մէկը ելեր խօսեր է նաւաստիներուն, որոնց անմիջապէս պոռացեր են թէ Ալի Նաքի պէյ Սուլթանին դէմ է։ Յետոյ ծեծելով մինչեւ Եըլտըզ տարեր են։ Հոն, ցոյց տուեր են Սուլթանին, որ հրամայեր է տեղւոյն հրամանատարին առջեւ հանել զայն։ Չորս սուինաւոր զինուորներ կը հետեւէին Ալի Նաքի պէյի։ Երբոր Համիտիէ մզկիթին ժամացոյցի աշտարակին առջեւ կը հասնին, կը յարձակին Ալի Նաքի պէյի վրայ և անլուր վայրագութեամբ մը կը սպաննեն զայն։ Տեղւոյն բնակիչները կը վկայեն այս ոճիրին համար։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՀՆԱՐՔՆԵՐԸ

Արեւելեան Խնդիրներու անգլ. ընկերութեան քարտուղարը Լոնտոնի մէջ Կ. Պոլսոյ վերջին դէպքերուն վրայ խօսելով, յայտարարեց թէ Սուլթանը իր ափին մէջ կատարեալ գործիք մը ըրած էր Ահմէտ Րիզան։ Ինքզինքը անոր բարեկամ կը ձեւացնէր։ Իր ամենասիրելին կը դաւանէր զայն (շաբաթը գոնէ մէկ անգամ Սուլթանին հետ կը ճաշէր), բայց ասոնք ամէնքը ձեւ բանի էին։ Սուլթանին նպատակն էր հեռացնել Րիզան ու անոր բարեկամները և վերստանալ իր իշխանութիւնը։ Մէկ կողմէն Ահրարներուն և միւս կողմէն Քոմիթէին միջեւ տեղի ունեցած պայքարէն օգտուեցաւ Սուլթանը, որ ձգտեց դիմում ընել խուժանին կրօնական զգացումներուն, բայց, յարեց քարտուղարը, Սուլթանին այս երկդիմի ու ձախող քաղաքականութիւնը մինչեւ վերջը օգտակար պիտի չըլլայ իրեն, և պիտի հասկնայ թէ չարաչար խաբուած է իր դատումին մէջ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՅՑՈՒՄՆԵՐ

ՇԱՐԺՈՒՆ ԲԱՆԱԿԻՆ

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԸՆԴՀ. ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

Սելանիկէն մայրաքաղաքս եկած Գ. զօրաբանակին ընդհ. հրամանատարը՝ Հիւսէյին Հիւսնի փաշա՝ ապրիլ 6 թուականաւ հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Կ. Պոլսոյ սպայակոյտի նախագահին.—

«Երեսուն երեք տարի տեւող երկար

ու. առակալի բռնապետութեան շրջանէ մը ետք՝ ամբողջ Օսմ. Ազգին յորդած հայրենասիրութեան շնորհիւ ձեռք բերուած և վերահաստատուած մեր օրինական Սահմանադրութիւնը դարձեալ դաժան բռնակալութեան ձեռքը անցնելու անիծապարտ դիտումով հազար տեսակ նենգութիւններու և խռովայոյզ միջոցներու գիջանող այն անիծեալ անխիղճները արտաքին երեւոյթով Շէրիաթը Ահմէտիէին բոլորովին հակառակ արիւնալից խռովութիւն մը յարուցանելու պատճառ եղան զինուորներուն մէջ։

«Բռնապետութեան այս գործակալներուն, ինչպէս նաև խել մը վատ, զզուելի և շահամոլ գձուձներու սադայէլական դրդումներուն անսալով՝ մայրաքաղաքին և. հանրութեան նուիրական մէկ պաշտօնատեղին եղող Երեսփ. բարձր ժողովին կարմիր արիւններով ներկուելուն և Ազգին մաքուր ճակտին վրայ դժուարեղծանելի սեւ արատ մը դրոշմուելուն պատճառ եղող անձնապահ բանակին զինուորներուն, ինչպէս նաև ծովային և թնդանօթաձիգ զինուորներուն այս ընթացքը միշտ հպատակութեան և հնազանդութեան պատիւը պահող Օսմ. Բանակը խիստ մեծ ամօթի մը ենթարկած է։

«Բ. և Գ. զօրաբանակներուն մաս կազմող օսմ. կանոնաւոր զօրքը որ այս արատը արտաքոյ կարգի արագութեամբ մաքրելու բարի դիտումով Այաթէֆանօս Բիւյիւք Չէքմէճէ եկած է, Բարձրեալոյն Աստուծոյ վստահելով՝ Շէրիաթը Ահմէտիէի տրամադրութիւններէն եղող Սահմանադրութիւնը ասկէ ետք ամէն կարգի յարձակումներէ և վտանգներէ զերծ պահելու և Բարձրագոյն Կայսրութեան մայրաքաղաքին անդորրութիւնն ու ապահովութիւնը վերահաստատելու և զօրացնելու նպատակով ազդու միջոցներ ձեռք առնելու և Մարտի 31րդ օրը օսմանեան ազգին համար ամէնէն տխուր և մթասարեր թուականը դարձնելու պատճառ եղող խաֆիյէներուն և անարգ շահամոլներուն արժանի պատիժը անօրինելու նպատակով իր (Սելանիկեան բանակին) ձեռնարկելիք ամէն կարգի գործառնութիւններուն մէջ իր ազատութիւնը պահել կարողանալու և այս առթիւ օսմ. բանակին պատիւը մաքրել կարողանալու համար Պոլսոյ մէջ գտնուող իր ծովային ու ցամաքային զէնքի եղբայրներէն կը պահանջէ հետեւեալները.—

«Ա.— Մարտի 31րդ օրէն առաջ Կ. Պոլսոյ ծովային և ցամաքային զինուորական կայաններուն և նաւերուն մէջ պաշտօն ունեցող բոլոր հրամանատարներն ու սպաները դարձեալ իրենց զինուորական կայանները պիտի վերադարձուին, բնա՛ւ ո և է արգելքի չհանդիպելով. Պոլսոյ մէջ գտնուող ընդհանուր զինուորներն ու ենթասպաները միեւնոյն օրուան մէջ Շէյխ-իւլ-Իսլամին, Ֆէթվա Էմինիին, Տէրս Վէքիլիին ու իրենց հրամանատարին ներկայութեամբը և Ղուրանին վրայ ձեռք կոխելով՝ երդում պիտի ընեն որ իրենց հրամանատարներուն և սպաներուն բոլոր հրամաններուն կուրօրէն պիտի հնազանդին և պիտի հետեւին. ասկէ ետքը, քաղաքական գործերու պիտի չմիջամտեն ո՛ և է կերպով, և մի միայն իրենց զինուորի նուիրական պարտականութեամբը պիտի զբաղին։

«Բ.—«Շէրիաթ ուզեցէք» ըսելով զիրենք խաբող և հայրենիքը վտանգի ենթարկող վատերը պատժելու համար բանակին ձեռք առնելիք զսպողական և ապահովիչ միջոցներուն բնաւ չխառնուելով, և մեր բանակին զինուորներուն նոյն իսկ ծուռ աչքով ալ չնայելով, զանոնք իբր իրենց հարազատ եղբայրը պիտի նկատեն և զիրենք խաբող խաֆիյէներն ու վատերը դարձեալ իրենց սպաներուն մատնանիշ պիտի ընեն։

«Մեր այս երկու պահանջները Պոլսոյ մէջ գտնուող մեր ընդհանուր ծովային ու ցամաքային զէնքի ընկերներուն կողմէ եթէ սիրով ընդունուին և անոնք կատարեալ խոհեմութեամբ հնազանդութիւն յայտնեն, մեր ձեռնարկելիք գործառնութեանց պահուն բնա՛ւ չպիտի դպչինք իրենց։ Կը խնդրուի որ ամէնուն հասկնալիք լեզուովը զինուորներուն հաղորդուին այս կէտերը և իրենց հնազանդութեան աստիճանը շուտով հաղորդուի նուաստիս։

Շարժուն բանակին
Հրամանատար

6 Ապրիլ 325 ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՀԻՒՍՆԻ

* * *

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ

1.— Ազգը չախչախելով այն բռնակալ ուժը որ տարիներէ ի վեր կը խոշտանգէր զինքը, սահմանադրական օրինաւոր վարչութիւն մը հաստատեց։ Քանի մը վատեր, որոնք վնասուած էին առանց արիւնահեղութեան գլուխ հանուած այս բերկրալից յեղափոխութենէն, հազար տեսակ ստորին ու խարդախ միջոցներով ուզեցին սահմանադրական կարգերը տապալել, անոնց տեղ հաստատելու համար նախկին ռէժիմը, որ ապօրինի կերպով մը իրենց շահերուն կը ծառայէր. ասոնք իրենց այս նպատակը իրագործելու համար առաջ բերին Պոլսոյ դէպքը, որ ամբողջ մարդկութեան կողմէ անէծքով ընդունուեցաւ և անմեղ արիւններ թափուելուն պատճառ եղաւ։

2.—Ազգը տեսաւ թէ կ'ուզէին ոտնակոխ ընել Սահմանադրութիւնը, որ իր կեանքին ու յառաջդիմութեան միակ երաշխիքն էր ու ժողովուրդին ընդհանուր ապահովութեան և Շէրիաթի տրամադրութեանց հաւատարիքը, և այդ վատոգի շարժման իսկական դրդիչները պատժելու համար որոշեց ամբողջութեամբ Պոլսոյ վրայ քալել. ազգը իբրեւ առաջին գործադիր ուժ մեզ, Պոլսոյ պարիսպներուն տակ գտնուող այս շարժուն բանակը ղրկեց հոս։

3.— Շարժուն բանակին նպատակն ու պարտականութիւնն է 1) Ամրապնդել մեր սահմանադրական կառավարութիւնը այնպիսի կերպով մը, որ ո՛չ մէկ ուժ կարենայ սարսել զայն, 2) Ապացուցանել որ Շէրիաթի ուժով ամրացած Սահմանադրութենէն վեր ո՛չ մէկ օրէնք, ո՛չ մէկ ուժ գոյութիւն ունի և կրնայ գոյութիւն ունենալ, և 3) Ազդու և վերջնական դաս մը տալ այն ազգութեան և հայրենիքի դաւաճաններուն, որոնք գոհ չեն Սահմանադրութեան ամրապնդումէն։

4.— Տանջուած ժողովուրդը և չէզոք անձերը ամբողջութեամբ պիտի պաշտպանուին. միայն դրդիչները, խառնակիչներն ու անոնց մեղսակիցները ամէն պարագայի մէջ պիտի չկրնան ազատիլ այն օրինական պատիժներէն որոնց արժանի են։

5.— Իւլէմաները կը յարգենք ու կը մեծարենք, բայց այն խաֆիյէներն ու շահախնդիր անձերը, որոնք իրենց անձնական շահերը ապահովելու և վատութիւններ գործելու համար կրօնաւորի կեղծ դիմակին տակ կը համարձակին իսլամական կրօնքը անարգել ու ծաղրել և խառնակութիւն յարուցանել, անշուշտ պիտի չազատին օրէնքին ու Շէրիաթին տրամադրած պատիժէն։

6.— Ազգին երեսփոխաններուն և անոնց կողմէ վստահութեան արժանի տեսնուելով ընտրուած նախարարական մարմինին կեանքը և Սահմանադրութեան համաձայն անոնց ունեցած իրաւունքներն ու իրաւասութիւնը ամբողջութեամբ պիտի ապահովուին և ընդհանուր հանդարտութիւնն ու ապահովութիւնը վերջնականապէս ձեռք պիտի բերուին։

7.— Ամէն տեսակ միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէս զի մեր այս զինուորական գործողութեանց պահուն, որոնք անհրաժեշտ են հայրենիքին փրկութեան և ազգին երջանկութեան համար, երկրին ներքին անդորրութիւնը և ամբողջ ժողովուրդին կեանքն ու ինչքը պահպանուին։

8.— Ո՛չ մէկ կերպով տեղի պիտի տրուի որ յարգելի դեսպաններն ու օտարահպատակները անհանգիստ ըլլան։

9.— Պոլսոյ ցաւալի դէպքին դրդիչներն ու մեղսակիցներն են միայն որ կը վախնան և դատապարտուած են հաշիւ տալու այդ դէպքին ատեն զոհուող նահատակներու հոգիներուն առջեւ։ Ամէն ոք պէտք է հասկնայ այս ճշմարտութիւնը և ապահով ըլլայ, առանց իրար անցնելու կամ յուզուելու։

Շարժուն բանակին
հրամանատար
ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՀԻՒՍՆԻ

6 Ապրիլ 1325

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եպարքոսը և պատերազմական նախարարը, երէկ առտու, ժամը 2ին, Եըլտըզի պալատը երթալով մինչեւ ժամը 8 հոն մնացին։

—Կ. Պոլսոյ որսորդ զինուորները նամակ մը ուղղելով Սելանիկի զինուորներուն, յայտներ են թէ վերջին ըէաքսիոնէր շարժման մասնակցելնուն համար կը զղջան։ Այդ զօրքերը իրենց նամակին մէջ կ'աւելցնեն թէ դրամ առած են վերջին շարժման առթիւ, կարգ մը մարդոց խաբեկանքին զոհ երթալով։

—Մայրաքաղաքի արտասովոր վիճակին վերջ տալու համար, երեսփոխաններու կողմէ առաջարկուած է զինուորական հրամանատարներէ բաղկացած դահլիճ մը կազմել, բայց այդ առաջարկը չէ ընդունուած։

—Կ. Պոլսոյ և Սելանիկի միջեւ կառախումբերը միայն զօրք կը փոխադրեն. Միայն Էտիրնէի ու Պոլսոյ միջեւ ուղեւորի կառախումբեր կ'երթեւեկեն։ Մուսթաֆա Փաշայէն, Էտիրնէէն, Սելանիկէն ամէն օր 25-30 կառախումբ կը հասնին։

—Ամէն օր գաւառներէն սպառնական ու խիստ հեռագիրներ կը հասնին պալատ, վերջին շարժումը Եըլտըզի վերագրուելով։ Անգլիական թերթի մը գրածին նայելով, այդ ըէաքսիոնէր շարժման պարագլուխներէն մէկը կը նկատուի նախորդ Եպարքոս Քեամիլ փաշայի որդին Սաիտ փաշա։

—Ազատարար բանակին շարժման հետեւանքով՝ խոճաները սկսան Կ. Պոլսէն գաղթել։ Ասոնց թիւը 1500ի կը հասնի։

—Անցեալ շաբթուան դէպքերուն ատեն հիւանդանոց փոխադրուած վիրաւորներուն ու մեռեալ զինուորներուն վրայէն 15էն 25 ոսկի դրամ գտնուած է, ինչ որ ապացոյց կը նկատուի թէ փորձ մը եղած է բռնապետութիւնը վերադարձնել, զօրքերը կաշառելով։

—Երէկ, զինուոր մը, Պայազիտ հրապարակին վրայ սպայի մը հանդիպելով, ուժգնօրէն հարցուփորձեց զայն և ի վերջոյ րէվոլվէրի հարուածով մը սպաննեց։ Զինուորը ձերբակալուեցաւ։

— Անցեալ երեքշաբթի գիշերուան դէպքին Տավուտ Փաշայի զօրանոցէն մազապուրծ խոյս տուող վարժարանի սպայ մը, որ հրաշքով ազատեր է մահուընէ, յայտներ է թերթի մը թէ մինչեւ երէկ սպաննուած դպրոցաւոր սպաներուն թիւն է 272։ Օսմ. բանակին ընտրելագոյն մասն էր ասիկա։ Ասոնց վրայ պէտք է աւելցնել Եըլտըզի կայազ. ու թիկնապահներ, որոնք նոյնպէս սպաննուեցան վերջին դէպքերու միջոցին։

—Զրոյց կը շրջի թէ ներկայ դահլիճը մինչեւ շաբաթ պիտի հրաժարի։

— Նախորդ Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշայի որդին Սաիտ փաշա խոյս տուեր է, կ'ըսուի։

—Պէշիկթաշէն և մասամբ ալ Օրթագիւղէն բազմաթիւ ընտանիքներ երէկ թողուցին իրենց տուները և ապաստանեցան Բերա և գիւղերը։

—Օսմ. Քոմիտէն Պոլսոյ մէջ իրեն օրկան ըրած է Թէրճիմանը Հագիգաթը։

—Նախկին Եպարքոս Քեամիլ փաշա, ընկերակցութեամբ հանրօգուտ շինութեանց նախարար Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեանի, անգլիական դեսպանին այցելեց։

—Բ. Դուռը զեկոյց թղթատարական վարչութեան թէ ալեւս պատճառ մը չկայ նահանգները քաշուած հեռագիրները վար դնելու։

—Մանաստըրի մէջ ձերբակալուեցան ու Կ. Պոլիս ղրկուեցան Շիւքրի ու Համտի անուն երկու յիւզպաշիներ, որոնք հոն խաֆիյէութիւն կ'ընէին Օսմ. Մ. ու Յ. Քոմիտէին դէմ։

—Երէկ ծանուցուեցաւ որ Մեծ Կղզիի արգելափակները, վերջին դէպքերէն օգտուելով, փախած են։ Ենքի Կազէդա կ'ըսէ թէ անոնք իրենց տեղերը կը գտնուին. նաեւ Ներքին գործոց նախկին նախարար Մէմտուհ փաշայի կողմէ նոյն լրագրին ուղղուած հեռագիր մըն ալ կը հաստատէ այդ պարագան։

—Եպարքոսը, երէկ, պալատէն վերադառնալէն ետքը, երկար ատեն հեռագրով բանակցեցաւ Օսմ. Մ. ու Յ. Քոմիտէին ընդհանուր կեդրոնին հետ։

—Մեսուտիէ զրահաւորին հրամանատար Րիւսդէմ պէյ, երէկ, ազատութեան բանակին կեդրոնը հրաւիրուելով, կարգ մը բացատրութիւններ առնուեցան իրմէ։

—Ազատութեան բանակին հրատարակած յայտարարութիւնը զինուորական վայրերու մէջ լաւ տպաւորութիւն մը գործած է. զինուորները իրենց զինուորական գործերովը զբաղելու համար զօրանոցները վերադարձեր են և իրենց սպաներուն ալ լաւ ընդունելութիւն մը կ'ընեն։

—Երէկ Շէյխ-իւլ-Իսլամն ալ ներկայ էր Սուլթանին և Մեծ-Եպարքոսին ու պատերազմական նախարարին միջեւ կատարուած չորս ժամուան տեսակցութեան։

—Բարիզէն կը գրեն թէ իր նախորդին՝ Հիւսէին Հիլմի փաշայի պէս նոր վարչապետ Թէվֆիք փաշան ալ Կ. Պոլսոյ մէջ գերմանական ազդեցութեան տակ կը գտնուի. ինք սաստիկ գերմանասէր մը ըլլալէ զատ պատերազմական նախորդ նախարար Էտհէմ փաշա եւս մտերիմ բարեկամ է զօրավար Ֆոն տէր Կոլցի, որ քանի մը տարի առաջ վերակազմած է օսմանեան բանակը։ Թէվֆիք փաշա նրբամիտ է, բայց ուժով մարդ չէ, կ'ըսուի թէ նոր վարչապետին ընտրութիւնը վստահութիւն չէ ներշնչած Ֆրանսայի։

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒՈՎ
ԱՏԱՆԱՅԻ ՋԱՐԴԸ
ԱՀԱՒՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՑԱՐԸ ԿԸ ՎԱՒԵՐԱՑՆԷ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 20 Ապրիլ

«Ցարը վաւերացուց Պոլսոյ Հայոց
«Պատրիարք Իզմիրլեան Սրբազանի ան-
«ուանումը իբրեւ Կաթողիկոս Ամենայն
«Հայոց։»

ՋԱՐԴԻ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՍԱՐՍԱՓ
ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՏԱՆԱ, ՓՃԱՑԱԾ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՆՊԱՍՏ ԿԸ ՀԱՅՑՆԷ

Զարմանալի զուգադիպութեամբ մը, Պոլսոյ մէջ ծագած ռէաքսիոնէր շարժումին օրը Ատանայի մէջ ջարդի նշանը տրուած է։ Տակաւին որոշապէս չենք գիտեր թէ՝ այս երկու դէպքերուն մէջ ո և է առնչութիւն կը գտնուի՞։ Բայց կարգ մը նշաններ ցոյց կուտան թէ՝ Ատանայի իսլամները օգտուելով մայրաքաղաքին մէջ տիրող անիշխանական վիճակէն, աւելի կատաղի թափով մը ջարդի ու թալանի տուած են տեղւոյն Հայերը և նոյն իսկ օտարահպատակներէն ոմանք։ Անշուշտ կառավարութիւնը, ո՛չ այլ եւս Եըլտըզեան, պէտք եղած քննութիւնը բանալով դէպքին հեղինակները երեւան պիտի բերէ և խստիւ պիտի պատժէ զանոնք, այս առթիւ ճշդելով տեղական ապիկար կառավարութեան պատասխանատուութեան բաժինը։ Հետեւաբար կառավարութեան պարտքն է ժամ առաջ օգնութիւն հասցնել կոտորածէ ազատող խեղճ Հայերուն որոնք անօթութեան մատնուած են։

* * *

ՄԵՐՍԻՆ, 3 Ապրիլ 1909

Այսօր 3 օր կ'ընէ Ատանա քարուքանդ դարձած է. Ջարդ, աւարառութիւն, տուները, խանութները կոտրելով թալանել և անկէ վերջը կրակի տալ, և դեռ չի գիտցուիր թէ ինչ հրէշային բաներ տեղի կ'ունենան. երկու օր առաջ այս տեղէն մեկնողներ ստիպեալ միւս թրէնով վերադարձան. Ատանա երթալէ վերջ կայարանէն չուկան չեն կրցած մտնել այնքան սարսափելի է եղեր կացութիւնը, և ցարդ կը շարունակէ ասիկայ. ոչ Ատանայէն եկող կայ և ոչ այստեղէն մեկնիլ կրցող. երէկ թրէնը գալու ժամանակ 3 հատ կայարանի պաշտօնեայ զարնուած է և փախչելու համար կայարան եկած շատ մը Հայեր. ասոնք դեռ Ատանայի կայարանի մօտ տուն ունեցողներն են, ներսերէն որ և է լուր չի կայ, ոչ ոք տեղէն չի կրնար կոր շարժուիլ կ'ըսեն. այդքան պաշարուած են խեղճեր։ Այս տեղէն և Տարսոնէն 2-300 զինուոր գնաց, բայց ասոնք ալ Թուրք խուժանին միանալով աւարառութիւններ կ'ընեն եղեր և արդէն ուրիշ ինչ պիտի սպասուէր որ։ Գրիչս առաջ չերթար աւելի տեղեկութիւններ տալու զի այս միջոցիս մենք ալ մեծ մտատանջութեան մէջ ինկած՝ չենք գիտեր ինչ ընելիքնիս. արդէն Ատանայէն լուր չիկայ. այսօր ճիշդ 3 օր է որ և է թղթակցութիւն տեղի չունենար, ոչ փոստով և ոչ ալ հեռագրով. այս տեղէն ղրկուած անհամար հեռագիրներ վար կը դրուին եղեր Ատանայի վալի ըսուած սանսատակ ըլլալիք արարածէն որ չէ ուզած խուժանին առաջքը առնել զինուորներով, և աւելին ինք դրդած է կ'ըսեն զանոնք։

Երէկ հեռագրով հաց ուզեր են զինուորներու համար. արդեօք խեղճ Հայերը եթէ երբեք ողջ մնացած են, անօթութենէ չե՞ն մեռնիր. Աստուած իմ այս ինչ փորձանք է որ բացեր են խեղճ Հայերու գլխուն, կարծես չէր բաւեր այնքան թափուած արիւններ։

Անգլիական հիւպատոսը որ փութացած էր կացութեան վերահասու ըլլալու, բաւական ծանր կերպով վիրաւորուեր է ձախ թեւէն. ասիկա հեռագիր եկած ըլլալուն համար յայտնի է։

Տրիանի եղբայրներու գործարանին մէջ 2-3000 Հայեր ժողվուած կը պաշտպանուին եղեր, բայց նոյն այդ հսկայ տեղն ալ կրակելու սպառնալիք ըրած են եթէ չի յանձնուին Հայերը. Նոյնպէս անհամար ժողովուրդ խառնուած է երկու հայ եկեղեցիներու մէջ և կը պաշտպանուին եղեր, բայց չի գիտցուիր թէ մինչեւ ո՛ր աստիճան պիտի կրնան դիմադրել. արդեօք ցարդ անձնատուր չեղա՞ն. անօթութիւնը մէկ կողմէն, փամփուշտներու սպառումը միւս կողմէն դէմ դնելու անկարող վիճակի մէջ կը ձգեն խեղճերը։

Հիմայ ժամը 4 (Ր. Թ.) Ատանայէն թրէն չէ կրցած մեկնիլ. Տարսոնէն անհամար մարդիկ հոս եկան, հոս ալ ամէն ոք իր տունը քաշուեցաւ վախէն. կը վախցուի ջարդէն. սոյն նամակը հազիւ կրնամ կոր յանձնել աւստրիական նամակատան, այդքան գէշ է վիճակնիս. ալ երեւակայեցէք։ ՍԱՐԳԻՍ ՍԻՄԷՈՆԵԱՆ

* * *

Քաղաք. ժողովը երէկ առտու գումարուեցաւ Բերայի արուեստանոցի սրահին մէջ և կարդաց Ատանայէն, Մերսինէն և Հաճընէն հասած հետեւեալ հեռագիրները.

Ատանա 6 Ապրիլ ժամ 7.50

«Ատանայի Առաջնորդարանին հեռագիրները վերջին աստիճան խանգարուած և միջոցները անբաւական են. հեռագրով կը խնդրենք որ իրենց անօթութեան անմիջական օգնութեան հասնիք։»

Յովհաննէս ԷՖ.

Ատանա 6 Ապրիլ, ժամ 7.30

«Քաղաքին մէջ խռովութիւնները դադրեցան, տեղեակ չենք թէ՝ քաղաքէն դուրս ինչ կայ։ Հիմակուհիմա անկարելի է ճշդել կորուստներու քանակը որոնք կարեւոր են, եթէ բաւական թիւով աղէտեալներուն և ապաստանողներուն անմիջական կերպով մեծ օգնութիւն չհասնի և անոնց կեանքը չպահպանուի, հաւանական է որ հանրային կեանքը վտանգուի։

Առաջն. Փոխանորդ ԱՐՍԷՆ

Հաճըն 6 Ապրիլ, ժամ 9.20

«Ատանայի, Սիսի և Տարսոնի մէջ տեղի ունեցած շփոթութիւններուն և յուզումներուն պատճառաւ, քաղաքին բնակիչները դուրս չեն ելլեր. հասկցուած է որ շրջակայ իսլամ գիւղացիները աւարառութեանց և ընդհանուր ջարդի համար քաղաքիս վրայ պիտի յարձակին։ Հոստեղի սովը ա՛լ աւելի սաստկացաւ. վտանգի մէջ ենք։ Կը խնդրենք որ անմիջական օգնութեան հասնիք։»

Առաջնորդ Հայոց ՆԵՐՍԷՍ

Ժողովը այս հեռագիրներուն ընթերցումէն ետք խորհրդակցեցաւ իրաց վիճակին վրայ՝ Ատանա ղրկուելիք պատուիրակներու ներկայութեան և որոշեց որ պատուիրակութիւնը այսօր անպատճառ մեկնի։ Միւս կողմէ նկատողութեան առնելով որ արկածեալները աւելի կը կարօտին ուտեստի, հանդերձեղէնի և բնակարանի, որոշեց հեռագրել Իզմիրի Առաջնորդ Դուրեան Սրբազանի որ անմիջապէս ալիւր և պաշար հայթայթել տայ, որպէս զի պատուիրակները երբ Իզմիր հանդիպին, հետերնին միասին փոխադրեն աղէտին վայրը։ Ժողովը պատրաստեց նաեւ հրահանգ մը. պատուիրակները այս հրահանգին համաձայն պիտի շարժին։

Ահաւասիկ այդ հրահանգը.

Ա.— Միեւնոյն կարօտ արկածեալներուն օգնութեան գործը տեղւոյն վրայ կազմակերպել և անմիջական օգնութեան հասնիլ ուտեստով, հագուստով և այլ անհրաժեշտ պէտքերով, խոյս տալով՝ որքան հնար է՝ դրամական նպաստէ։ Բ.— Խիստ հակակշիռ (գօնթրօլ) ի գործ դնել բաշխման կամ օգնութեան գործին վրայ։ Գ.— Անաչառ և մանրամասն քննութիւն կատարել դէպքերու, արկածներու, արկածներու պատճառին, պատասխանատուներու, սպաննութեանց, կողոպուտներու և այլ վնասներու քանակին մասին յատկապէս։ Դ.— Տեղեկագրութիւն մը այս բոլոր եղելութեանց մասին։ Ե.— Յարաբերութիւն և բանակցութիւն կառավարական օժանդակութեանց, դէպքերու արգիլման և օրէնքին գործադրութեան քայլերու մասին։ Զ.— Այս պատուիրակութեանց կատարման մէջ անշուշտ միշտ ունենալով նաեւ տեղական ազգային մարմիններու հետ համերաշխ խորհրդակցութիւն ու գործակցութիւն։

⁂ Ազգ. Վարչութեան որոշմամբ Պատրիարքարանի կողմէ գործակատար Գամէր էֆ. յիշատակագիր մը ներկայացուց վարչապետին, որով կը խնդրուէր բաւականաչափ նպաստ մը տալ Ատանայի աղէտեալներուն։

⁂ Տարսոնի մէջ ծանր շփոթութիւններ ծագած են կ'ըսուի։

⁂ Տ. Գէորգ Ծ. վրդ. Ասլանեան և Սարգիս էֆ. Սուին որոնք քննիչ նշանակուած էին Քաղ. Ժողովին կողմէ, այսիրիկուն, իրենց հետ ունենալով նաեւ Տ. Մկրտիչ Արքեպս. Վէհապետեանը կը մեկնին Իզմիր, ուր հանդիպելէ և Դուրեան Սրբազանի նախաձեռնութեամբ հաւաքուած նպաստները առնելէ յետոյ պիտի մեկնին Մերսին։

⁂ Ատանայէն հասած վերջին հեռագիր մը մէջ կ'ըսուի թէ անօթութիւնը սաստիկ է, օգնութեան պէտք կայ, և այրող մարդոց ու տուներուն թիւը բազմաթիւ է։

⁂ Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Ասիֆ պէյ կը յայտարարէ թէ՝ իր պաշտօնատունէն Ատանա ղրկուած հեռագիրներուն մէջ խտրութիւն դրած չէ Հայոց և օտարներու մասին։ Ինք այդ տխուր առթիւ բազմաթիւ հեռագիրներ ղրկած է դէպքին առաջքը առնելու համար, և հատ մըն ալ գրած է օտարներու կողմէ իրեն եղած դիմումին վրայ։ Նոյնպէս Ասիֆ պէյ կը յայտարարէ թէ՝ Մարաշի մէջ տեղի ունեցած դէպքին զոհերուն թիւն է 150-20 և չափազանցուած է այն լուրը թէ՝ 450 հոգի սպաննուած են։

⁂ Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը որոշած է օգնել Ատանայի զոհերուն։ Այսօր առաջին առթիւ դրամական գումար մը պիտի ղրկուի։ Զոհերուն թիւն է 1000, որոնց 230ը իսլամ։

⁂ Կացութիւնը Ատանայի մէջ նոյնը կը մնայ կ'ըսէ Օսմանիշէր Լոյտի թղթակիցը ապրիլ 18 թիւով։ Տարսոն ալ երէկուընէ ի վեր միեւնոյն վիճակին ենթարկուած է։ Մեծ յուսահատութիւն մը կը տիրէ այստեղ, հակառակ կառավարութեան հաւաստիքներուն։

⁂ Հայ-Հռոմէականաց Կ. Պատրիարքարանն ալ սկսաւ հանգանակութեան Ատանայի թալանուածներուն դրամական օգնութիւն մը հասցնելու համար։ Երէկ Տ. Կարապետ վրդ. Պատուհասեան ընկերակցութեամբ Հայ-Հռոմէական ծանօթ ազգայիններու սկսաւ հանգանակութեան։ Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան միայն տասը ոսկի տուած է. թէեւ ինչպէս կը կարծենք, Կ.-Պատրիարք Սրբազանը նկատի առնելով աղէտին մեծութիւնը և օգնութեան ստիպողականութիւնը, կրնար և կարող էր ա՛լ աւելի մեծ գումարով մը օգնութեան հասնիլ աղէտեալներուն։

⁂ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը մէկ քանի օրէն դէպի Ատանա ճամբայ պիտի հանէ բժիշկներ կոտորածէն վիրաւորուածներուն համար։ Կարմիր Խաչի ընկերուհիներ ալ պիտի օգնեն անոնց։

⁂ Ատանայի ռուսական հիւպատոսարանին հեռագիր ուղղուեցաւ երէկ և կացութեան մասին տեղեկութիւն ուզուեցաւ, բայց դեռ պատասխան չէ ստացուած։ Արդէն բազմաթիւ անձերու կողմէ հեռագիրներ ուղղուած, բայց անպատասխանի մնացած են։

⁂ Աննկարագրելի խուճապ մը կը տիրէ Իսկէնտէրունի մէջ. ամբողջ բնակչութիւնը հիւպատոսարանները ապաստանեցաւ. կը վախցուի որ ծանր դէպքեր պատահած են։ (Լա Թիւրքի)

⁂ Դամասկոսէն հասած լուրեր շատ գէշ և վրդովիչ կը նկատեն քաղաքին կացութիւնը։

⁂ Մարաշի մէջ խռովութիւնները դադրած են կ'ըսէ Լա Թիւրքի։

⁂ Կեսարիոյ մէջ ժողովուրդը սկսած է դարձեալ յուզուիլ. տեղական իշխանութիւնը Պոլսէն օգնութիւն կը խնդրէ յուսահատօրէն։

ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐ
ԱԶԱՏԱՍԷՐ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

Հայաստանի գաւառներէն Հայ երիտասարդներ փափաք յայտնած են իբր կամաւոր ծառայել Ռումէլիի ազատասէր բանակին մէջ և արդէն իսկ Կարինէն, Սեբաստիայէն ճամբայ ելած են կորիճ ու հայրենասէր Հայ երիտասարդներ դէպ ի Պոլիս։ Այս անգամ Ռոտոսթոյի ու Պարտիզակի մէջ ալ Հայ քաջարի երիտասարդներ որոշած են ծառայել Ռումէլիի բանակին մէջ և երէկ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Պոլսոյ պատասխանատու մարմինէն խնդրած էին որ Դաշնակցական գործիչներ ղրկուին իրենց։ Ըստ այսմ երէկ Դաշնակցութեան կողմէ Ընկեր Պօնաբարթեան դէպ ի Ռոտոսթօ և Ընկեր Իբէքճեան դէպ ի Պարտիզակ մեկնեցան կամաւորները Ռումէլիի բանակը առաջնորդելու համար։

⁂ Հ. Յ. Դաշնակցութեան նախաձեռնութեամբ Պոլսեցի հայուհիներէ և բժիշկներէ Կարմիր Խաչի օգնութեան ընկերութիւն մը պիտի կազմուի և այսօր պիտի ղրկուի Ռումէլիի բանակը։

⁂ Դաշնակցական գործիչ Ընկեր Ակնունի և Ռուբէն Զարդարեան երէկ Այաթէֆանօ երթալով այցելեցին Ռումէլիի բանակը։

⁂ Վերջին օրերուս Պոլսոյ մէջ տեղի ունեցած և պատճառները մեզի անյայտ դէպքերուն առթիւ մեր ցաւակցութիւնը կը յայտնենք։ Յուլիս 11էն ի վեր ձեռք բերուած մեր ազատութեան շարունակութիւնը ապահովելու համար, պատրաստ ենք զէնքի փարիլ և մինչեւ մեր արեան վերջին կաթիլը թափել։ Ամէն յարձակումէ և ճնշումէ զուրկ ըլլալով, Երեսփ. Ժողովին միաբան վստահութեան արժանանալիք և սահմանադրական տրամադրութեանց բարձրացման ճշմարտապէս անձնուիրաբար աշխատող դահլիճի մը պիտի վստահինք։ Ասիկա կը յայտարարենք մեր շրջանակին բոլոր քօմիտէներուն կողմէ։

Վանի Հ. Յ. Դաշնակցութեան
Կեդր. Կոմիտէ

ԿԻԿՕ, ԿԻԿՕ
ՆՈՐ ԵՐԳԻԾԱԹԵՐԹ

Արտօնատէր-խմբագրապետ
ԳՐԻԳՈՐ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԸՆԿԵՐ ԿԻԿՕ)

(Ընկեր Կիկօ) (Նախկին խմբագրապետ Ծաղիկի) կը ծանուցանէ թէ՝ ինք բացարձակապէս առնչութիւն և կապ չունի այլեւս Ծաղիկ անունով թերթին հետ. իր նոր հասցէն է Բերա Թագսիմ թիւ 65, Թօլայեան տպարան, ուր պէտք է ուղղել Կիկօի (Գր. Թորոսեան) և Կավռօշի (Եր. Թօլայեան) յատուկ բոլոր գրութիւնները։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՄԻԱՑԱԾ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ

Քաղաքապետ Հազիմ պէյ և Կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան ընդհանուր ժողովին անդամները, թաղապետական բոլոր նախագահները ու թաղապետութեանց բոլոր անդամները, երէկ, Այաթէֆանոս երթալով պաշտօնապէս միացան Ազատութեան Բանակին։

—Երէկ իրիկուն Այաթէֆանոսի մէջ գումարուած Երեսփ. Ժողովին անդամներուն թիւը եօթանասունէ աւելի էր։ Անոնք երկու ժամու չափ գաղտնի խորհրդակցութիւն կատարեցին։

—Նիզակաւոր հեծելազօրքերն ալ այս առտու միացան Ազատութեան Բանակին։

ՅԱՏՈՒԿ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 20 ապրիլ.— Այսօր Նուվէլ Թիւրքիի խմբագրատան մէջ միթինկ մը տեղի ունեցաւ, որուն ներկայ կը գտնուէին Բարիզ գտնուող բոլոր օսմ. ուսանողները, թիւով 150։ Քանի մը հայրենասիրական ճառեր արտասանուեցան և առաջարկ մը ընդունուեցաւ, որով օսմ. ուսանողները իրենց համակրութիւնը կը յայտնէին Սելանիկի Օսմ. Քոմիտէին ու սահմանադրական օսմ. բանակին ազդու ընթացքին նկատմամբ։ Գումարումէն յետոյ, ուսանողները ցոյց մը ըրին Բարթիէ Լաթէնի մէջ, գոչելով. «Անկցի՛ Սուլթանը»։ Բայց Օտէոնի հրապարակը հասնելնուն՝ ոստիկանութեան կողմէ ցրուեցան ուսանողները։

ՓԱՐԻԶ.— Կ. Պոլսէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն Ռումէլիի բանակին ժամանումը։ Սա ստուգութիւնը թէ Ռումէլիի բանակը ո և է ընդդիմութիւն չպիտի գտնէ Կ. Պոլսոյ Ա. զօրաբանակին կողմէ, լաւագոյն տպաւորութիւն առաջ բերած է։ Ամէնէն մտացածին լուրերը կը շրջին Եըլտըզի հետ կատարուած բանակցութեանց մասին։ Բայց ընդհանուր տպաւորութիւնը լաւատես է։

ՍՕՖԻԱ.—Պուլկար կառավարութիւնը, այսօրուընէ սկսեալ, գրաւոր զեկոյց մը ուղղեց Պերլինի դաշնագիրը ստորագրող տէրութեանց, թուրքօ-պուլկար համաձայնութեան բրօթօքօլը ստորագրուած ըլլալը հաղորդելով։

ԿՈՐՖՈՒ.— Գերմանական Համպուրկ յածանաւակը, որ մինչեւ հիմա Հոհենցոլլերն զբօսանաւին կ'ընկերանար, հրաման ստացած է դէպի Մերսին ճամբայ ելլելու։

ՓԱՐԻԶ.— Ժիւլ Միշլէ յածանաւը Պիրէէն հասած է։ Վիքթոր Հիւկօ ուղղակի Մերսին կ'երթայ։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Պուլկարիոյ անկախութեան ճանաչումին առթիւ Ռուսիոյ Ցարը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Ֆէրտինանտ Թագաւորին. «Ամենամեծ ուրախութեամբ կ'ողջունեմ Ձեր Վեհափառութիւնը և պուլկար ժողովուրդը, Պուլկարիոյ անկախութեան խնդրին կարգադրութեան առթիւ. այդ խնդիրը թէ՛ իմ և թէ բովանդակ Ռուսիոյ ջերմ բաղձանքն էր։ Աստուած օրհնէ Ձեր Վեհափառութիւնը, Ձեր գերդաստանը, Ձեր ժողովուրդը և բարեբաստիկ ու խաղաղ ապագայ մը շնորհէ։»

ՍՕՖԻԱ.— Թուրքօ-պուլկար համաձայնութեան բրօթօքօլը և Պուլկարիոյ անկախութեան ճանաչումը գոհունակութիւն պատճառեցին հոս։ Կը կարծուի թէ Թուրքիոյ մէջ տիրող ներկայ տագնապին անհետացումէն ետքը, երկու կառավարութիւնները, իրենց դրացնութեան պատճառաւ, պիտի կարգադրեն առկախ եւ կնճռոտ բոլոր խնդիրները, որոնք փոխադարձ անկեղծ յարաբերութիւններ մշակելու արգելք կ'ըլլան։ Այսպէս՝ բարեկամական գետին մը կը պատրաստուի՝ երկու երկիրներու տնտեսական ու առեւտրական յարաբերութեանց զարկ մը տալու համար։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Օսմ. կառավարութիւնը Ռուսիոյ ծանոյց թէ Պուլկարիոյ անկախութիւնը ճանչցած է։

ՓԱՐԻԶ.—Կ. Պոլսէն հասած հեռագիրներուն վրայ, որոնք կը ծանուցանեն թէ հանդարտութիւն կը տիրէ մայրաքաղաքին մէջ, օսմ. քօնսոլիտէն բարձրացաւ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Թէհրանէն և Դաւրէժէն հասած հեռագիրներ յուսահատական կը նկատեն կացութիւնը, եթէ երբեք Շահին վրայ զօրաւոր ճնշում մը չկատարուի Ռուսիոյ և Անգլիոյ կողմէ, ստիպելու համար որ սահմանադրական կառավարութիւն մը հաստատուի և ընդհանուր ներում ըլլայ։ Կարծիքներու փոխանակութիւններ կատարուեցան Լոնտոնի ու Պետերսպուրկի դահլիճներուն միջեւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, Ապրիլ 7/20		
Օսմ. Թոնս. Միացեալ 4 °/₀	Օ. Ո.	100 14
Ամէնէն բարձր գին	»	100 21
Ամէնէն վար գին	»	99 35
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	171 25
Ամէնէն բարձր գին	»	171 37
Ամէնէն վար գին	»	171 12
ԲԱՑՈՒՄ, Ապրիլ 8/21		
Օսմ. Թոնս. Միացեալ 4 °/₀ Փ.Կ.	Օ. Ո.	100 14
» » » ժամը 6ին	»	100 14
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	171 37
» » ժամը 6ին	»	171 37
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	432
Անատ. երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	510 —
» » » Բ. սերի	»	508 —
» » բաժնեթղթ.	Ա. Ո.	15 10
Շիրքէթի Խայրիէ	»	36 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	1 40
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 12
Օսմ. Ծխախոտ		15 15
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6 97

ԼԱ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ Է ՏԷ ՔՕԼՕՆԻ

La Mutuelle de France et des Colonies

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պանք տը Ֆրանսի մէջ աւանդ ձգուած 60 միլիոն ֆրանք

ԿԸ ԳՈՐԾԷ	ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն։
Կ'ԸՆԾԱՅԷ	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ մնացողներուն, և ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԷՐ կ'ապահովէ, 15 տարիէն վճարելի ողջ մնացողներուն, մահուան պարագային երաշխաւորութիւններով։
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ	Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔԷՆ սկսեալ։
ԿԸ ՁԵՏԵՂԷ	ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յաճախորդներուն յանձնած դրամները, պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժեթուղթերու վերածելով զանոնք։
ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ Է	700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ, մինչեւ 1908 նոյեմբեր 30 իր երկու ճիւղերուն մէջ. ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը տրուին

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Թինարէք խան, Ղալաթիա, Բէրշէնպէ Բազար

Ընդհ. Տնօրէն Օ. ԺԻՌՕ

Փորձառու և գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ։

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ՊԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՑՐԱՑԵԱԼ ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐԸ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906է վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալներուն։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ անհամեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ՀՐԴԵՀԻ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, եւն. եւն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Պետ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու Խանը։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍԻՆԿԸՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զատ առնել, պարզապէս չինուած ըլլալով, իրենց առաւելութեամբ ողջ[illegible] ճանաչուած են, ու աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները. [illegible] ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ունին եւ գործածեն։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և [illegible] է բոլոր [illegible]։

Մասնաճիւղեր բազմաթիւ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Պէրա	1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 348 երկին։
	2. » » Դալաթիա Սէրայի դիմաց։
Ղալաթիա	1. Սինկէր խան Թիւնէլի առջեւ։
	2. Քարաքէօյի կամուրջին դիմաց։
Պոլիս	1. Սուլթան Համամ թիւ 3։
	2. Սուլթան Համամ, Քարաքէօյի կամուրջին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար	Ջարշը Պոյը, թիւ 130։

Դաշնակ և Նորոգութիւններու ձրի. Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Պէրա. Մեծ փողոց. թիւ 343 և 348 երկին, Մարքիզ սրճարանի [illegible] Օպլան սալոնը։ 15

HAMMOND ՀԱՄԸՆՏ

ԳՐԵՐԸ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՏԵՍԱՆԵԼԻ

2 ԳՈՅՆ ԳՐՈՂ

ԵՒ

ՎԱՅՐԿԵՆԱԲԱՐ ՓՈԽԱԴՐԵԼԻ ԳՐԵՐ ԶԱՆԱԶԱՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ

ՆՈՒԱԹՕ

Քիւչիւք Թիւնէլ խան

WORK IN SIGHT

130 ԶԱՆԱԶԱՆ ՁԵՒ ԳՐԵՐ

30 ՏԱՐԲԵՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ

ՎԱՃԱՌՄԱՆ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

ՌԻՇԱՐ Մ. ՊՕՆՏ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱԹԱԼՕՂԸ ՁՐԻ

Համընտ է որ կը գրէ ֆրանսերէն, անգլիերէն, հայերէն եւ յունարէն վերջապէս 30 լեզու մէկ մեքենայի վրայ 20—11

ՊԱԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ	Ֆրք.	9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ	»	142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մահուցեալ, եւայլն եւայլն։ 50—23

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Խ. ՖՐԱՆԿԻՒԼՕՑ եւ Ընկ.

Պոլիս, Անանիասի խան

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ Սուիս Միլք

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն անոնք որ գործածած են այս կաթը կ'ընդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ

50—35

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

11,000,000 օսմ. ոսկի կամ

250,000,000 ֆրանք դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ [illegible]

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ՝ [illegible]

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ՝ [illegible]

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

[illegible]

Ատանա, Ատաբազար, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղէքսանդրիա, Լառնագա, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Դամասկոս, Դիարպէքիր, Տէնիզլի, Ազմիր, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Գասթամոնի, Գոնիա, [illegible], Լիմասոլ, Գոնիէ, Մէրսին, Միթիլին, Մանասթըր, Նիկոսիա, Ռոտոսթօ, Բոր-Սայիտ, Սէլանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սալոնիկ, Տրիպոլիս եւ Եմէն։

[illegible]

Փոխանակագիրներ կը գնէ։ [illegible]

[illegible]

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, [illegible]

[illegible] 20 օր առաջ կը [illegible]

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ [illegible] Լոնտոն եւ Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, [illegible] Աթէնք, Պէրլին, Բրիւքսել, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն։ [illegible]

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ [illegible] Ռումէլիի երկաթուղի, Օսմանեան Ծխախոտի Ռէժի [illegible] Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը։ [illegible]

Օսմ. Կայս. Պանքան կը տրամադրէ [illegible] Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ [illegible] առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ [illegible] 3% փոխառութեան պարտաթուղթերուն [illegible]։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է [illegible]

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ [illegible] Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը նշանակուի առաջուց։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլ խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիֆ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.

Պոլիս, Մ. Ի. Սաատօֆ, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու Թիւ 10.

Պոլիս, Ապտի պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.

Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Խմին-Խօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.

Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս Չուկայի հրապարակ.

Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա, Մօտա ճամբէք.

Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.

Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.

Շիշլի, Մ. Ի. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճամբէսի, Թիւ 137.

Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրխանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.

Մեծ Կղզի, Բէտուլ էֆ.

Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, [illegible] հրապարակ.

Սան Սթէֆանօ, Բէչլէեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԱՆԱՏՈԼՂԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւնն կառաչածուսմբերտու 1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Գնաց. 228 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Գնաց. 224 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
10 20	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմն.	1 32
11 02	»	Կէօքճէ Քըզըք	մկն.	12 52
12 —	»	Ալայունդ Քէօյ	»	12 10
12 59	»	Ալթընթաշ	»	11 12
1 41	»	Չէքիրլէր	»	10 23
2 40	»	Տէօյէր	»	9 35
3 09	»	Խըտըրլըք	»	8 50
3 34	»	Համամ	»	8 24
3 41	»	Կապըլըճա Համամ	»	8 14
4 11	ժմն.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	7 43
4 31	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն.	7 23
5 11	»	Պէյլիւ Զալաբանքա	»	6 50
6 06	»	Չայ	»	6 03
6 51	»	Իսհագլար	»	5 10
7 15	»	Սուլթանն	»	4 45
7 46	»	Աք Շէհիր	»	4 23
8 18	»	Ազարի քէօյ	»	3 43
9 —	»	Ջավուշճը քէօյ	»	3 05
9 38	»	Իլկըն	»	2 33
10 25	»	Գատըն-Խանը	»	1 39
11 20	»	Սէրայ-Էօնի	»	12 57
11 52	»	Մէյտան	»	12 17
12 52	»	Քուշսար-Գոյը	»	11 12
1 30	ժմն.	Գոնիա	մկն.	10 30
Իրկ.				Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Գնաց. 122 տուն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Գնաց. 131 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	10 —
1 44	»	Աք Պունար	մկն.	9 18
1 24	»	Ալփու Քէօյ	»	8 46
2 4	»	Պէյլիք Ահըր	»	7 58
3 9	»	Սարըքէօյ	»	7 1
4 58	»	Պէյլէր	»	6 4
4 35	»	Սաքըլէր	»	5 27
5 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	5 —
6 3	»	Փոլաթլը	»	4 16
7 21	»	Սինճան Քէօյ	»	2 49
8 15	»	Եէնիճէ Քէօյ	»	1 47
9 —	»	Էնկիւրի	»	1 —
Իրկ.				Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Գնաց. 434 խառն Իրկ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Գնաց. 431 խառն Առ. Ժ. Վ.
7 17	մկն.	Համիտիէ	ժմն.	5 22
7 35	ժմն.	Ատա-Բազար	մկն.	5 40

ԱԼԱՅՈՒՆՏ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ	Գն. 322 խառ. Առ.	324 խառ. Իրկ.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Ալայունտ մկն.	1 05	11 15
Քէօթահիա ժմն.	1 25	11 35
ԴԱՐՁ	Գն. 321 խառ. Առ.	323 խառ. Իրկ.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քէօթահիա մկն.	12 10	10 55
Ալայունտ ժմն.	12 30	10 35

WILSON LINE

HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԹ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1092	[illegible]	6911	[illegible]	1081	[illegible]	1706	[illegible]	1117
[illegible]	2601	[illegible]	939	[illegible]	3230	[illegible]	3557	[illegible]	1795
[illegible]	1591	[illegible]	1332	[illegible]	1008	[illegible]	1007	[illegible]	1118
[illegible]	2277	[illegible]	1315	[illegible]	527	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1207
[illegible]	1852	[illegible]	506	[illegible]	3544	[illegible]	3419	[illegible]	1586
[illegible]	1334	[illegible]	3161	[illegible]	1540	[illegible]	1958	[illegible]	1546
[illegible]	4351	[illegible]	1230	[illegible]	1540	[illegible]	4100	[illegible]	3150
[illegible]	1377	[illegible]	1881	[illegible]	1067	[illegible]	4035	[illegible]	1470
[illegible]	1327	[illegible]	951	[illegible]	3307	[illegible]	1525	[illegible]	251
[illegible]	1344	[illegible]	1593	[illegible]	1705	[illegible]	1837	[illegible]	1844
[illegible]	1094	[illegible]	2549	[illegible]	1058	[illegible]	910	[illegible]	1589
[illegible]	2789	[illegible]	1552	[illegible]	3278	[illegible]	3525	[illegible]	2591
[illegible]	1831	[illegible]	3380	[illegible]	1042	[illegible]	1555	[illegible]	1350
[illegible]	1325	[illegible]	1143	[illegible]	3163	[illegible]	1515	[illegible]	1200
[illegible]	2995	[illegible]	1012	[illegible]	794	[illegible]	1773	[illegible]	
[illegible]	835	[illegible]	1596	[illegible]	1278	[illegible]	130	[illegible]	

Ընդմէջ Հըլի [illegible]

Uoroffo շոգենաւը, Նաւապետ Սաք Լօռէն.

Ալկբբօ շոգենաւը, Նաւապետ Պրանտլէյ, ապրիլ 17ին։

Ընդմէջ Հըլի [illegible]

Ալկfրօ շոգենաւը, Նաւապետ Հիք, մայիս 3ին։

[illegible]

[illegible]

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ շէնքերու, [illegible], երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ՝ ապրանքներու փոխադրութեան ու [illegible] դէմ.

Ընկերութեան դրամագլուխը · ամբողջովին վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին. Ազարեան խան Վօյվօտա Ղալաթիա։

Պոլսոյ գործակալութեան. Ցիւրիգդաշ խան Ալըք էֆէնտի ճամբէսի, թիւ 26։

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 50—35

Cie RUSSIE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Ապրիլ

Դշ. 15/28 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասօն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։

Դշ. 15/28 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։

Եշ. 16/29 Իզմիր, Պիրէոս և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։

Եշ. 16/29 Օտեսա. ժամը 4ին։

Ուր. 17/30 Սէվաստօբօլ. ժամը 10ին։

Շբ. 18/1 Օտեսա. ժամը 10ին։

Շբ. 18/1 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիօս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպօլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Փորթ-Սայիտ և Աղեքսա. ժամը 4ին։

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սէդի	Նայյօզրիս
Միհրի	Էմիյախ
Րաֆախ	Գուզիդրխ
Թիյազր	Մեհրիս
Նաւտօն	Ֆայիդ
Նաւզարիֆ	Ֆէրմեն
	Փիկար

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ. երու երթեւեկ.

1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼՂՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

Կայարան		ԵՐԹ Կոխմբ. 692 Ապր. եւ ճմբ. Առաւ.
Գոնիա	մկն.	11 —
Գոյլին խան		11 31
Ջումրա		12 15
Աքըք էօրէն		12 43
Մանասար		1 12
Գարաման	ժմն.	1 43
	մկն.	1 58
Սիւտրեզա		2 24
Այրանճը-Տէրզէնա		3 14
Ալամա		3 50
Էրէյլի	ժմն.	4 15
	մկն.	4 45
Պուլղուրլու	իրիկուն ժմն.	5 —

Կայարան		ԴԱՐՁ Կոխմբ. 691 Ապր. եւ ճմբ. Իրիկուն
Պուլղուրլու	մկն.	5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 38
	մկն.	7 20
Ալամա		7 47
Այրանճը-Տէրզէնա		8 31
Սիւտրեզա		9 13
Գարաման	ժմն.	9 37
	մկն.	9 52
Մանասար		10 25
Աքըք էօրէն		10 54
Ջումրա		11 30
Գոյլին խան		12 06
Գոնիա	իրիկուն ժմն.	12 35

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՓԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Ապրիլ 20ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

Ապրիլ 27ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Ապրիլ 20ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա։

Ա. կարգ	Բարիզի	համար	200 ֆր.
»	» Մարսիլիոյ	»	160 »
Բ.	» Բարիզի	»	150 »
»	» Մարսիլիոյ	»	120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։

Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէպի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ, քարափին վրայ։

15 Թ. ՌԸՇՕՒԼ

Արտօնատէր ԳԷՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ